

Jugoslavenskom sokolstvu!

Oslobodilačka i ujedinjavajuća revolucija jugoslavenskog naroda, završena godine 1918., dala je kao jednu od glavnih sinteza jugoslavensku narodnu misao, misao slobode, jedinstva, samostalnosti, održanja i napretka jugoslavenskog naroda, u obliku jedne i jedinstvene države.

Iz jugoslavenske narodne misli ponika je jugoslavenska sokolska misao, misao ujedinjenja i jedinstva bivših plemenskih sokolstva u jedno jugoslavensko sokolstvo, u jedinstvenu sokolsku organizaciju, sa potpunim razrušenjem svih pokrajinskih, plemenskih, verskih i staleških razlika, u cilju krepljenja, jačanja i množenja fizičke, intelektualne i moralne snage celoga jugoslavenskog naroda za životnu borbu.

Na prvom jugoslavenskom sokolskom saboru, na Vidovdan godine 1919. u Novom Sadu, je jugoslavenska sokolska misao ostvarena, te je osnovan jugoslavenski sokolski savez. I nakon jedne skoro godine svoga formalnog opstanka obraća se ovaj savez na celokupno jugoslavensko sokolstvo, objavljujući, da je održavajući i razvijajući temeljnu jugoslavensku sokolsku misao, išao i kretao se putem neprestanog rada i stalne težnje, da se jugoslavenski sokolski ideali potpuno ostvare.

Putem tim, kao što je prirodno bilo, dovodio je sudar sa teškoćama i smetnjama do borbe, i ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva, kao krajnji minimum i poslednja zaštita te obrana jugoslavenske sokolske misli, bila je ona velika, divna i uzvišena ideja, gde je komešaj i sraz svih struja i pokreta bio najjači. Pa nam svi uspesi i svi neuspesi leže na polju ovoga međdana.

Najdublje nam je uverenje, da odluka u omerenju sile i snage oko ideje jedinstva, jedinstva jugoslavenskog sokolstva mora da se zbude, mora da se svrši konačno i temeljno i do kraja, sa potpunom pobedom i čvrsto osiguranim jednim pravcem našeg jugoslavenskog sokolskog života, preko i protiv svega razornoga i rascepнoga, sa nesumnjivom, najjasnijom čistoćom osnovnog jugoslavenskog pogleda, i time oslojenom, čvrsto čuvanom, najbolje obezbedjenom tabornom i polaznom tačkom svega daljega razvoja jugoslavenskog sokolstva.

U borbi za ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva, u radu, muci i krajnjem naprezanju da ova ideja bude realizovana, ukore-

njena i postavljena u temelj svega jugoslavenskog sokolstva, ima da sa potpunim angažovanjem svih sposobnosti i sila sudeluje celokupno jugoslavensko sokolstvo. Zato se obraćamo na svu jugoslavensku sokolsku braću i sestre, bez razlike, i pozivamo ih u ovaj slavan, veličanstven, krasan, odlučan boj.

Pozivamo ih sve, i stare i mlade, i muške i ženske, od najmanjeg do najvećeg, lupamo u zvono uzbune, klikćemo, dozivamo i vapimo, da se svi sete, svi opomenu, svi prenu i krenu, da nigde i ni u kom slučaju i nikako ne zaborave, da je ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva sve i sva što imamo, zašto se borimo, i radi čega sokolujemo danas mi jugoslavenski sokol.

Za tu ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva oživotvorenu, za nju unešenu u svo šarenilo našeg pokreta unapredak, za nju upletenu u sve bore naših osećanja i misli, za nju posadjenu na prestono mesto našeg gledanja na svet, za nju jedinu i glavnu odliku, i oznaku bića, jednog jugoslavenskog sokola; u opće, pozivamo svu braću i sve sestre na rad, i tvrdu odluku, da ne popuste, da neprekidno nastoje oko živosti i intenziteta svoje pažnje, svoje budnosti, svoga pregalaštva, svoje spremnosti, da zaštite, da odbrane, da održe, da ojačaju, da u svojim srcima i dušama poñesu nju, ideju jedinstva jugoslavenskog sokolstva, ideju, — i majku svih ideja, od koje vekovima imamo da živimo, ideju jugoslavenstva.

Sestre i braćo! Naše jugoslavenstvo, jugoslavenska sokolska misao, ideja jedinstva jugoslavenskog sokolstva, sve to zavisi od pojedinaca, zavisi od vas, od vaše ljubavi, vaše snage, i vašega morala i čistoće, što morate da tome date! Ne dajte se zaustavljati od sitnica i idite stalno i pravo svojim putem! U radu za ideju jugoslavenstva svj ste ednako veliki, jednako potrebni i ednako vredni! Umeravajući želje čuvajte i branite ono što osvojite! Po celom narodu jugoslavenskom jesu i rade isto što i vi mnogobrojne sestre i braća vaša! I sve je to veliko i jedno jugoslavensko sokolstvo. Napred zato za jugoslavenstvo, jugoslavensku sokolsku misao, jedinstvo jugoslavenskog sokolstva! Napred!

Predsedništvo jugoslavenskog sokolskog saveza

Dr. Riko Fuks

Dr. Ivan Oražen

Ljubljana 15. marta 1920. g.

Naši jugoslavenski sokoli

Dr. Ivan Oražen

Prvi i pravi jugoslavenski soko, to je naš brat Oražen. Sada je kao takav predsednik Jugoslavenskog Sokolskog Saveza. Živi u Ljubljani kao šef saniteta za pokrajinu slovenačku. Njegov je dom na zelenom hribu. Preko puta je brdo Krim. Ova dva suseda žive na ulasku u Ljubljano, veliki, osamljeni, čutljivi i zagonetni.... U jugoslovenstvu imade zaista nešto tragično. Danas više nego pre rata, kada se to uzimalo kao šarena reč, iza koje je svako mogao sebi da zamišlja bez kontrole što je htio. Biti Jugoslaven danas znači ili primiti na sebe jednu žalost i teskobu mučne sadašnjosti, ili —, no o tome posle. Biti u manjini eto to je sve. Bez velike, vesele, raznolike, raštrkane, mnogobrojne rodbine, Oražen je tako sâm. I po fizičkom kontinuitetu i po ideološkoj organizaciji on gleda u budućnost, u kojoj nalazi radost i sreću.

Zanimljiv je njegov životopis. U Kostanjevici, „na ostrvu“ se rodio. Jedan mali Slovenčić. Plav, beo, lep, kao neki švaba, i siromah kao nepriznati princ. Životna tragika kod njega počinje pre puberteta. Da dovrši osnovnu školu dolazi u Ljubljano. Sam i bez sredstava. Živi od milostinje i postaje prvi djak. I to traje dugo, jako dugo, čitave godine. Sve do posle mature.

Onda treba po želji majke da bude pop, bogoslov, kaludjer,... Neko čudo u opće. Jer to bi bilo najlakše, najsigurnije i najbrže. Zamislite Oražena u mantiji! On seda na kola, — to je bilo u Kostanjevici pred materinom kućom, — meseca septembra, još je trajala sva lepota i čar mlade jeseni, u špagu je imao dvadeset forinti, srebrnih, majka ga zadržava, da ne ide u tudjinu, u dajlinu, da ostane doma i posluša je. Kleći najposle pred njim. Preti mu prokletstvom, uzdržanja blagoslova. Ruku mu neće pružiti.... Tako je otišao u Beč na medicinu.

Mladost, koliko je to divna i velika i lepa reč! Oražen je danas retko spominje, i kad je spomene zamute mu se oči. On dakle i mlađost, sa dvadeset forinti u špagu, otpočinju boj za opstanak u Beču, i biju taj boj krasno, poštено i uspešno. Dabogme jede se

u narodnoj kuhinji „bez salveta“. Šta to mari? Uredjuju se socijalističke slovenske novine i strahovito se udara po reakciji, po popovima. Uz honorar koji se sastoji pretežno iz ugleda i časti, i nekoliko forinti mesečno. Radi se na studiji medicine, to privlači gladnu dušu najviše, jer je realno znanje, jer je poziv tako divan.

Ovo sad izgleda kao anegdota, ali je onda bilo istina. Hrvati su držali Slovence za „gorske Hrvate“. Cela jedna politička znanost je osnovana na tome. U akademskoj omladini u Beču to je trebalo da se sprovodi. Zvonimir je imao da proguta Sloveniju. Da to bude lakše imala su oba djačka društva zajednički stan, lep, gospodski, verovatno više plaćan od Hrvata nego od Slovenčića. Oražen postaje predsednikom Slovenije. I Zvonimir stavlja ovu alternativu: ili Oražen dole, ili iz stana van!...

To je bilo u Beču. Stanbene prilike apsolutno drugačije nego danas i Oražen nepopustljiv jugoslaven. Nemaju Hrvati da gutaju Slovence, ili Srbi Hrvate, nego je to sve jedno, zajedničko novo i lepo. Pa valja razbucati i smlatiti strašila. Oražen ostaje predsednikom i era jugoslavenstva otpočinje. Razume se sa borbom. Onda se to realizovalo često u djačkim objašnjenjima danju debatama, noću tučnjavom štapovima i bokserima.

Medicinu je Oražen dovršio u Gracu, gde je često sa mrskim tudjinom prekrstio sablje i pružio dokaza svoje lične hrabrosti. Sad se on u svojoj pustinjačkoj kući na zelenom hribu tome svemu smeje. Dobrodušno, puno, jasno, snažan i jak kao hrast. Ali voli svoju prošlost, ceni je, i hoće da se priznaje, jer je zaista bila poštena i časna, kao i sirota.

Svršen lekar došao je u Ljubljani „na deželnu“. Tu je postao asistentom i primarnim lekarom. Osobito se istakao kao dobar hirurg i akušer. Prakse je imao toliko, da je dan bio kratak da sve svrši. U Ljubljani se i oženio. Iz iste kuće gde je kao dečak negda primljen iz milosti na hranu. Tu u Ljubljani je otpočeo svoj rad u Sokolstvu, tako dobro i lepo, da je u kratko vreme postao prvim, po iskrenosti svoga osećanja, po valjanosti svoje duše, po energiji sprovadjanja patrijotskih i slavenskih principa. I nije čudo što je uzeo odmah mesto predsednika Slovenske Sokolske Sveze.

Imade jedna velika stvar u njegovom životu. To je njegova ljubav prema Srbima. Od uvek i protiv sviju! Zašto ti voliš Srbe? Zato, jer su junaci, jer se bore za slobodu. Još kao dete u Kosta-

njevici je tako govorio. Onda je bio srpsko-turski rat. A kad je buknuo balkanski rat za oslobođenje, onda je Oražen kao lekar pohitao u Srbiju i preko pola godine radio kao šef bolnice u Kragujevcu. Mislio je isto kao negda u Kostanjevici. Medju ranjenom srpskom braćom bilo mu je milije i lepše nego pod Austrijom „gde je vazduh tako težak, da pritiskava na grudi.“

Kao čovek hrabar, nepopustljiv, sve što ima stekao svojom snagom i „nikome zahvalan na milosti“, kao lekar osobito naobrazan, spremjan, voljan da sirotinji priskoči više u pomoć nego naduvenom bogatašu, kao soko neumoran, budan, patrijotičan, putnik svih sletova i uvek govornik čestitosti i vrlina, jugoslaven dušom i telom od uvek, lično pošten, ispravan, jasan, proveo je do danas pedeset i jednu godinu života borbe, rada i ideala. I on će se sigurno ljuditi na sve ovo, jer su mu dela glavno. Sa šefom saniteta Slovenijice došao je kao lekar do vrhunca lekarske karijere, isto mu se dosilo u sokolstvu kada je kao prvi i najbolji izabran za predsednika Jugoslav. Sokol. Saveza, nezavisnog i samostalan osvojio je sebi lično položaj slobode u životu, pečać potpune slobode i bez tudje pomoći, živi u Ljubljani koju toliko voli, preko puta od njegovoga Krima, dočekao je jugoslovenstvo, ostvareno i gotovo u dušama i srcima najboljih, u čije kolo je uvek spadao, i.... sad tu dolazi ono ili, gde sam gore prekinuo rečavši, da u jugoslavenstvu, u pravom jugoslavenstvu ima tragike! Biti jugoslaven znači danas, ili gledati u budućnost i pustiti sve ovo gadno oko sebe u stranu, ili ući u borbu, te steći srce i kazati mu: još nije vreme odmora i veselja, tu je jugoslavenstvo, ali valja da još generacije idu Golgotom! Oražen stoji na raskrsnici ta dva puta. Veliki, osamljen, čutljiv i zagonetan, prijatelj zveri, rodjak zemlji, zaljubljen u cveće, uzdisač pri pogledu na božansku glavu Triglava, sused Krima, slobodouman kao stari Honventovac, zaručnik slobode i napredka jugoslavenstva, on stoji na raskrsnici, na kojoj se danas jugoslaveni dele u dve čete. I nema ništa uzvišenije i lepše istorijski za nas, nego gledati i slušati njega i Žerjava, kako na zelenom hribu u pustinjačkoj kući Oraženovoj, sede duboko u noć, u onu mirnu i veliku noć planina, govoreći o jugoslavenstvu, Žerjav predvodnik jurišne kolone, strahovito aktivan, fanatic, silan, i Oražen, posmatrač, filozof, otmen, sa očima uprtim u daleku i lepu jugoslavensku budućnost, koju oboje neizmerno ljube: i za koju su gotovi položiti glave. I kad ova dva Slovenčića prestanu govoriti i tišina

padne, a šumadijski hajduk general Krsta zakuca silno alkom na vratima.

Neka živi Oražen, naš jugoslavenski soko i naš brat!

Sokoli Jugoslavenski Dobrovoljci

(Nastavak)

73. **Gavrilo M. Vuković**, iz Foče n/D (Bosna), Srbin, stolar, soko 1907., srp. soko u Foči. Pobegao u Rusiju i javio se u srpsku vojsku 1916. Kod Kočana u borbi ranjen i u prištinskoj bolnici zarobljen od Bugara i bio u ropstvu do prevrata.

74. **Jovan Ž. Primović**, iz Čortanovaca (Srem), Srbin, stud. prava, soko 1907. Čortanovci, 1908.—1909. Sr. Karlovec, 1911. do 1912. Mitrovica. 29. VIII. 1916 predao se u Rusiji. Javio se kao dobроволjac, te sa II. dobrov. divizijom ode 17 IX. 1917. na solunski front, i učestvovao u svim borbama sa III. č. I. bat III. p. puka Moravske Divizije.

75. **Duja F. Kovačić**, iz Splita, Hrvat, trgovac, soko od 1913—1914. u Sinju. 1914 prebegao u Srbiju. 1915. stupio u srpsku vojsku i učestvovao u svim borbama. 1916. bio ranjen ali bez posledica.

76. **Jakov Petković**, iz Čečave, srez Tešanj, okrug Banja Luka, Srbin, trg. pomoćnik, soko od 1911.—1912. u Prnjavoru. Prešao u srpsku vojsku 1912. Učestvovao u svim borbama balkanskog i evropskog rata. Ranjen četiri puta. — Odlikovan Karađorđevom zvezdom s mačevima, franc. ratnim krstom i zlatnom zvezdom. Invalid.

77. **Gjorgjo Mirković**, iz Višegrada, Srbin, limar, soko od 1911.—1914., srp. soko u Višogradu. Prilikom ulaska srpske vojske u Višgrad zaostao i pridružio se prvo komitama, zatim redovnoj vojsci, borio se na Drini, posle na solunskom frontu.

78. **Mijo Kufrin**, iz Konščica, srez Samobor, Hrvat, maš. pomoćnik, soko od 1916.—1917. iz Čikaga. 30. XII. 1917. otišao iz Amerike sa sokolskom četom „Tomislav“. Borio se na solunskom frontu.

79. **Simo Samojlović**, iz Foče n/D (Bosna), Šerbin, obućar, soko od 1907., srp. soko Foča. Prebegao 1916. u Rusiju. Javio se u dobrovoljce. Učestvovao na solunskom frontu u borbama 1917. do 1918.

80. **Gjorgje Vranješ**, iz Podgora, srez Makarska (Dalmacija) Srbin, poljodelac, soko od 1912.—1915. u Kaliforniji. 1915. krenuo sa 28 sokola u dobrovoljce. Borio se u Albaniji i na solunskom

frontu. U februaru 1918 poslan je u Ameriku u svrhu regrutovanja jugoslavenskih dobrovoljaca.

81. **Ilija Borković**, iz Sinja (Dalmacija), Hrvat, priv. činovnik, soko od 1911.—1914., hrv. soko u Sinju. 1914. prebegao u Srbiju, gde se javio kao dobrovoljac. Učestvovao u svim borbama. Otpremljen u Francusku i odatle враћen na solunski front. Pozvan u Ameriku za regrutovanje jugoslav. regruta. Vratio se februara 1919.

82. **Kosta Stanišljević**, iz Bos. Gradiške, Srbin, stolarski pomoćnik, soko od 1909.—1910. srp. soko Vršac, od 1912. Belovar. 1916. zarobljen u Rusiji. Javio se u dobrovoljce. Borio se do kraja na solunskom frontu, gdje je bio i ranjen.

83. **Mihajlo Šurlan**, Srbin, soko, Bos. Novi. Prebegao u Srbiju. Borio se u svim bitkama i u septembru 1916. — Poginuo boreći se za slobodu na Kojmakčalanu g. 1916.

84. **Lazar Misita**, iz Tasovića kod Čapljine, Srbin, soko iz Čapljina. Preveo četu austr. vojnika u Srbiju. Borio se s njima protiv Bugara. Bude ranjen u nogu i zarobljen. Pobegne iz ropstva, te se ponovo borio kao dobrovoljac kod osvojenja Bitolja. — Poginuo boreći se za slobodu na Crnoj reci kod Litolja g. 1916.

85. **Jovan Zagorac**, iz Metaka, Srbin, trgovачki pomoćnik, soko od 1911.—1912. u Korenici, 1913.—1917. u Saut. Čikagu (Amerika). 1917. kao dobrovoljac iz Amerike javio se u srpsku vojsku, te se u IV. č. III. bat. X. p. puka Šumadijske divizije borio na solunskom frontu g. 1918.

86. **Gjoko Živanović**, iz Brčkoga (Bosna), Srbin, trgovачki pomoćnik, soko od 1908.—1914., srp. soko Brčko. 1915. prešao u srpsku vojsku kao dobrovoljac, borio se protiv Bugara. — Poginuo boreći se za slobodu kod Niša g. 1915.

87. **Vinko F. Bogdan**, iz Sinja (Dalmacija), Hrvat, trgovачki pomoćnik, soko od 1912.—1914., hrv. soko Sinj. 1914. prebegao u Srbiju, javio se kao dobrovoljac. Borio se 1915. duž bugarske granice. Išao kroz Albaniju, borio se 1916. u Makedoniji i na Kajmakčalanu, 1917. na Trnovoj Kosi. 1918. za ofenzive na Sokolac i dalje do kraja.

88. **Hugo Stipanović**, iz Drage (Sušak), Hrvat, soko, hrv. soko Draga. Prebegao 1914. u Srbiju. Kod povlačenja kao zarobljenik dospeo u Italiju i Francusku. Maja 1917. stupio u češku legiju, borio se u Vogezima. Maja 1918 prešao u srpsku vojsku. Borio se u Makedoniji. Učestvovao kod okupacije Banata i u ofenzivi u Koruškoj kod I. č. I. bat. VIII. p. puka.

89. **Vojislav Milovanović**, iz Prhova srez Zemun, Srbin, stud. prava, soko, 5 god. Sr. Karlovei od 1912.—1919. srp. soko Zagreb, od 1919. u Beogradu. Jun 1916. prebegao Rusima, javio

se kao dobrovoljac u srpsku vojsku. Borio se u Dobrudži, ranjen kod mitraljeskog odjeljenja IV. p. puka „Stevana Nemanje“.

90. **Milan Olbina**, iz Kravica srez Korenica, Srbin, trgovacki pomoćnik, soko od osnutka do 1914. u Otočcu. 1916. javio se u Rusiju kao dobrovoljac. Učestvovao u Dobrudži. Krajem 1917. stigao u Solun, gdje se borio do kraja.

91. **Božidar V. Pantić**, iz Banja Luke (Bosna), Srbin, oficir, poručnik, soko od 1905.—1912. Banja Luka. 1912. prešao u Srbiju, učestvovao u balkanskom ratu, zatim primljen u vojnu akademiju, rasporedjen u IX. p. puk Dunavske divizije. Učestvovao u boju na Kajmakčalanu. — Poginuo za slobodu u avgustu g. 1916.

92. **Gjorgje V. Pantić**, iz Banja Luke (Bosna), Srbin, student, soko od 1907.—1914., srp. soko Banja Luka. 1915. prebegao u Rusiju. 1916. kao srpski dobrovoljac učestvovao u svim borbama na Dobrudži. 1918. došao u Solun, gdje se borio i u septembru 1918. pao za slobodu u II. p. puku Dunavske divizije.

93. **Jovan Rudan**, iz Bančići-Ljubine (Hercegovina), Srbin, palir, soko od 1910.—1913. Sinsinati (Ohio). 8. VIII. 1914. javio se za dobrovolje u srpskoj vojsci. Učestvovao u borbama protiv Bugara, i na solunskom frontu, — Invalid sakat na levu ruku.

94. **Stanko Turudija**, iz Bos. Gradiške, Srbin, inžinjer, soko od 1910.—1914., vodja srp. sokola u Travniku. 1915. zarobljen u Rusiji. Javio se u dobrovolje u III. p. puk I. srpske dobrovoljačke divizije i borio se u Dobradži. 1917. krenuo za Solun. 1918. borio se na frontu u II. jugoslav. puku na Dobrom polju. U aprilu 1919. premešten u Timočki pionirski polubataljon.

95. **Ivan Benčić**, iz Herpelje (Istra), Slovenac, težak, soko od 1910., slov. soko Herpelje. 1915. prebegao na talijanskom frontu. Tek maja 1918. oslobođio se ropstva i javio se u dobrovolje. Do deljen talijanskoj armadi. Decembra 1918. ode na Krf a sa Krfa u Zagreb.

96. **Radoslav Živković**, iz Visokoga (Bosna), Srbin, trgovacki pomoćnik, soko od 1910.—1911. Visoko, 1912. Sarajevo, 1913. do 1914. Trebinje srp. soko. Prebegao u Rusiju. Javio se u dobrovoljkorpus. Zadržan na Murmanu i borio se. Odlikovan egleskim i srpskim odlikovanjem. Bio u Londonu u bolnici, a odande u južnou četu XXIX. p. puka u Kotor.

97. **Kosta P. Milošević**, iz Bileća (Hercegovina), Srbin, trgovac, 1911. kao četovodja u Bileću. Maja 1915. prebegao u Italiju i prijavio se kao dobrovoljac u srpsku vojsku. 1916. kao srpski vojnik došao na Krf, pa u Solun, gde se borio do kraja. Tri put je ranjen bio.

98. Ph. Mr. **Nikola Gajić**, iz Sr. Karlovaca, Srbin, apotekar, soko 1904—1910. u Sr. Karloveima; 1911. osnovao srpski soko u Bečkereku; 1913.—1914. srpski soko u Zagrebu. 29. avg. 1916. javio se u Rusiji u srp. dobr. div. Bio u Odesi kao osnivač II. div.; 1917. krenuo sa III. peš. pukom preko Sibirije, oko Kine, Indije, Crvenim Morem u Suec, Aleksandriju i Solun, kuda je stigao 18. marta 1918. Bio je u komisiji za primanje sanitetskog materijala i skupljanje ratnog plena.

99. **Dušan Kozić**, iz Kraj-polja, Ljubinje, Mostar, Srbin, mašinista, soko 1908—1916. u Los Endžels (Kalifornija). 1917. javio se u legiju i došao na solunski front u I. četu I. bat. IV. p. puka „Stevana Nemanje“. Sudelovao u borbama Sada u Oseku kod iste čete.

100. **Savo Špadijer**, iz Budve (Boka Kotorska), Srbin, stolar, soko od god. 1913—1914 u Budvi. 1916. predje Talijanima. Javio se u srp. vojsku i 1917. primljen.

101. **Pavle S. Mitrović**, iz Koča, selo Jučići, okrug Podgorica (Crna Gora), Srbin, književnik, soko 1912 u San Francisku. 1914. vratio se iz Amerike i kao dobrovoljac javio se u vojsku. Posle kapitulacije Crne Gore interniran u Austriji do 26. okt. 1918.

102. **Nikola Hajduković**, iz Zagreba, zav. Brinje, Srbin, trgovac pomoćnik, soko od 1910—1913. u Zagrebu. 1913. prešao u Srbiju u komitsku četu V Tankosića, 1914. stupio u redovnu vojsku u puk M. Pribićevića. Posle prekobrojnom puku kombinovane divizije. Tri puta ranjen.

103. **Novica Milošević**, iz Uboska, Ljubine, Mostar, Srbin, limar, soko od 1912—1916 u Los Endžels (Kalifornija). 1917. javio se u jugoslov. legiju. Borio se na solunskom frontu u VII. puk II. bat IV. četa kod Sokolca. Do 12. VI. 1919 Sudelovao na ko-ruškom frontu.

104. **Milan Maravić**, iz Drežnice, (Ogulin), Srbin, tipograf, soko od 1904—1905. u hrv. soko, Zagreb, 1905—1908. srp. soko, Zagreb 1914. na srpskom frontu prebjegao. Bio je kao pisar u svojoj četi a kasnije namešten u državnoj štampariji.

105. **Lovro Hribar** iz Trogira (Dalmacija), Hrvat, učitelj, soko od 1904.—1910. Zadar; 1910—1911. Novi-grad; od 1911. do 1914. vodja u Trogiru. Prebegao u Galiciju Rusima. Javio se u srp. vojsku. God. 1916. svršio oficirsku školu u Odesi. Sudelovao u svim borbama u Dobrudži. Služio do početka ruske revolucije kada je iz zdravstvenih razloga otpušten. Bio je ranjen.

106. **Bernard Marković**, iz Reke Dubrovačke, Hrvat, trgovac pomoćnik, soko od 1912.—1917. u San Francisko (Kalifornija). Maja 1917. javio se u četu koju je sakupio M. Pribićević. Borio se

u XIII. p. puku timočke divizije do 25. I. 1918. Kasnije tumač engleskog jezika kod engl. automobilskog odelenja.

107. **Stivo Maričić**, iz Velikog Šušnara (srez Glija), Srbin, trgovac, soko od 1905.—1919. Zagreb. 1. nov. 1916. prebegao s talijanskog fronta; molio u srp. vojsku, no tek maja 1918. bude uvršten u legiju. Borio se na tal. frontu od maja 1918. do sloma Austrije.

108. **Ivan M. Čović**, iz Tučepa, srez Makarska (Dalmacija), Hrvat, mašinista, soko od 1912.—1913. Vašington, 1915. Rinad, Vašington, 1917. Sakramento (Kalifornija). Kada je 1917. puk. M. Pribicević skupljao dobrovoljce, javio se u dobrovoljce. 13. jula došao je u Bizertu (Afrika), svršio vojnu izobrazbu i borio se do kraja na solunskom frontu.

109. **Petar Klarić**, iz Zagorja, srez Foča, Srbin, revizor, soko —1912. u Foči; 1912.—1914. Priboj. 1912. prešao u Srbiju s 8 drugova, sudelovao u svim borbama balkanskog rata, zatim svetskoga rata. Odlikovan Obilića medaljom i Karadjordjevom zvezdom. 16. sept. 1916. pao za slobodu kao komandir II. č. II. bat. dobr. odreda na Kajmakčalanu.

110. **Gojko Praljak**, iz Bugojna, Srbin, trgovac, soko od 1909.—1913. u Bugojnu. Juna 1916. prebegao u Italiju. 1918. primljen u jugoslav. legiju i prideljen IV. armadi talijanskoj. Nakon sloma Austrije došao u Dubrovnik i dodeljen II. jugosl. dobr. puku (Sada III. četa IV. bat. XXIX. p. puka.) Dva put ranjen.

111. **Jovan Žakula**, iz Udbine, Srbin, trg. pomoćnik, soko od 1914. u Gospiću. Maja 1916. prebegao u Rusiju. Javio se kao dobrovoljac i borio se u Dobrudži i na Murmanu.

112. **Vojin Krsmanović**, iz Srebrnice, Srbin, obućar, soko od 1912.—1913. u Srebrnici. 1914. stupio u srp. vojsku u Užicama u II. dobr. bat. II. čete užičke brigade. 1915. zarobljen od Austrijanae.

113. **Teodor Korasić**, iz Petrinjea, (opć. Slunj, srez Petrinja), Srbin, radnik, soko 1914. San Francisko (Kal.). Koncem 1917. stupio kao dobrovoljac u III. č. III. bat. puka S. H. S. Sudelovao u borbama na solun. frontu i u ofanzivi.

114. **Mitar D. Midžor**, Srbin, iz Paštovića (župa na Primorju. U julu 1918. javio se kao dobrovoljac u srpsku vojsku.

115. **Niko Nikolić**, iz Bratunce, srez Srebrnica (Bosna), Srbin, pekar, soko od 1911.—1913. u Bratunce. 1914. stupio u srpsku vojsku, borio se i pao za slobodu 1916. na Kajmakčalanu.

116. **Luka Obradović**, iz Galovca, Srbin, poljodelac, soko od 1914.—1916. Čikago, Amerika. 1917. kao dobrovoljac iz Čikaga pošao sa četom „Miloš Obilić“ na solunski front.

117. **Đuroš P. Stefanović**, iz Banja Luke, Srbin, trgovac, soko od 1909.—13. u Bos. Gradišci. 14. sept. 1915. došao iz Rusije u Srbiju i u IV. dobr. bat. borio se na frontu. Odstupao kroz Albaniju. Na solunskom frontu borio se od 1917.—19. u XV. puku, II. bat., II. četv. 2 puta ranjen.

118. **Stojan Arbutina**, iz Brdjana, p. Blinjski kut, Srbin, težak, soko 1915. Lakavana (Njujork). 1917. došao na solunski front, gde je ostao i borio se do kraja u I. jugosl. puku. Kasnije kod XXX. puka.

119. **Djordje Drakulić**, iz Subocke, općina Čaglić, Pakrac, Srbin, soko 2 god. Selm (Ohio). Kao vidovdanski dobrovoljac 1917. došao na solunski front i borio se u svim bitkama.

120. **Dušan Šunković** soko 1909.—12. U balkanskom ratu bio $4\frac{1}{2}$ meseca pod Skadrom. 1914. na ruskom frontu prebegao i javio se u I. srpsk. dobrov. diviziju. Borio se u Dobrudži i na solunskom frontu.

121. **Nikola Rončević**, iz Djeverska. Skradin, (DaImacija). Srbin, bačvar, soko 1908.—10. u Rumi. 1918. stupio u Italiju u jugosl. dobrov. legiju.

122. **Luka Čeranić**, iz Herceg Novog (Boka Kotorska), Srbin, gradjev. poslovodja, soko od 1910.—14. u Herceg Novi. God. 1916. prebegao u Italiju, a 1918. bio je u jugoslav. odredu protiv Austrije.

123. **Stevan Pantelić** iz Jazka, srez Irig, Srbin, trg. pomoćnik, soko 1906.—14. u Rumi. Prešao u Rusiju i javio se 1916. u srpsk. vojsku kao dobrovoljac. Borio se u Dobrudži i danas je još u srpskoj vojsci.

124. **Lazar Dobrodolski**, iz St. Futoga (Bačka), Srbin, trg. pomoćnik, 20 meseci soko u Bjeljini. God. 1914. zarobljen a 1917. stupio u srpsk. vojsku kao dobrovoljac. Tek od ofanzive 1918. vršio dužnost bolničara na zavojistu Timočke Divizije.

125. D-r **Ljudevit Piško**, iz Ptuja, Slovenac, profesor, soko 1903. u Beču kod sokola IX., u Mariboru od 1907. God. 1917. prebegao u Italiju. Formirao u Italiji češke i jugoslavenske dobrov. odrede. Učestvovao u borbama na talijanskom frontu. Poslije prevrata vratio se s jugosl. dobr. bat. u domovinu i stupio u XXIX. p. puk. Odlikovan: Medaglia d'argento al valoro militare; priznanje češkog arm. korpusa u Italiji; Croce di guerra

126. **Stane Vidmar**, iz Ljubljane, Slovenac, trgovac, soko od 1901. u Ljubljani. Prebegao u Italiju, stupio odmah u legiju i učestvovao u borbama na tal. frontu protiv Austro-Ugarske na Monte Grappa. Po raspаду A.-Ugarske došao u Solun. Kasnije je bio dodeljen kod XXXIII. te XXVI. peš. puka.

127. D-r **Avdo Hasanbegović**, iz Avtovca (Gacko), Srbin, adv. perovodja, soko od 1911.—14. u Zagrebu. Avgusta 1915. prebegao u Rusiju, meseca septembra kreće za Srbiju sa četom od 1500 dobrovoljaca. Usled istupa Bugara ode u Odesu i bude primljen za prvog oficira I srp. dobrov. divizije. Borio se u Dobrudži 1916.; na Dunavu 1917., a kasnije na solunskom frontu. Odlikovan ordenom Belog Orla, zlatnom medaljom Miloša Obilića, sa 2 ruska i jednim rumunskim ordenom.

128. **Azis Saric**, iz Gacka, Srbin, svrš. pravnik, soko od 1911.—14. u Zagrebu. 1915. prešao iz Karpata Rusima. 1916. stupio u I. srp. dobrov. div. kao djak dobrovoljac. Borio se u Dobrudži a kasnije (1918.) došao na solunski front, gde je obolio i poslan u Italiju na oporavak. Odlikovan sa zlatnom medaljom Miloša Obilića i ruskim ordenom Sv. Stanislava sa mačevima.

129. **Savo M. Dabižinović**, iz Orahovca (Boka Kotorska), Srbin, industr. radnik, soko od 1911.—15., član hrv. i srp. sokola u Oklandu (Kalifornija). 1915. doputovao o svom trošku iz Amerike i javio se u srpsku vojsku. Učestvovao u svim borbama do sloma neprijateljskog fronta.

130.—140. **Vilko Rusan, Franjo Novosel, Franja Remenar, Ivo Rajić, Julio Raguzin**, pao boreći se za slobodu, **Ivo Smoković, Valent Katalenić, Tomo Poljak, Auselino Šitić, Ivo Andrijašević i Franjo Dražić**, članovi hrv. sokol. župe „Tomislav“ u Chicagu Ill., krenuli g. 1917. u dobrovoljačkoj četi pod barjakom „Tomislav“ u Solun. Sudjelovali kod prodora fronta solunskog a nakon oslobođenja našeg naroda krenuše natrag u Ameriku.

141. **Josip Fočić**, Gornji Jarun, opć. Vrapče, kot. Zagreb, Hrvat, (ostali podaci nisu još stigli).

142. **Sava Hamović**, iz Bileća, (Hercegovina), Srbin, obućarski majstor, soko od 1911.—14. Bileća. Žena mu čula od vojnika, da je prebjegao srpskoj vojsci i borio se na solunskom frontu. Za njega se kasnije ne zna.

143. **Mirko Koinenović**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Mjeseca decembra 1914. prebegao u Italiju, posle toga u Srbiju a kasnije otputovao u Rusiju, gdje je sakupljaо dobrovoljce za srp. vojsku i legiju.

144. **Anton Obradović**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Prebjegao prije rata u Crnu goru, stupio u srp. vojsku kod povlačenja prema Krfu i služio do oslobođenja.

145. **Marko Rapovac**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Rat ga zatekao u Srbiji, stupio u srp. vojsku kod VII. pešadijskog puka.

146. **Risto Rundo**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi, prebegao Srbima 6. decembra 1914. Stupio u vojsku kao šefer. Uhvaćen u Albaniji i zarobljen u Ugarskoj, nu kazni izmakao.

147. **Blagoje Vuković**, Hercegnovi, Srbin, soko Hercegnovi. Mjeseca novembra 1915. prebegao Srbima i borio se na solunskom frontu sve do svršetka.

148. **Kleme Ribarović**, Makarska, Jugoslaven, sudski oficijal, soko od 1909. kao izvršujući član u Makarskoj. Novembra 1914. prebjegao preko Drine i tamo, našao brata sokola Jozu Antunovića te se borio u srpskoj vojsci do svršetka rata.

149. **Jozo Antunović**, soko, izvršujući član Sokola u Makarskoj. Poginuo 1919. u Novom Sadu.

150. **Ljudevit Podgornik**, iz Cepovana, Slovenac, čevljari, soko od 1908. u Postojni, Ljubljani i Trstu, a sada vodja u Kranju. Godine 1917. stupio u dobrovoljački korpus III, puka, borio se na solunskom frontu u II. puku.

151. **Anton Štef**, Kokrica kod Kranja, Slovenac, čevljari, soko u Kranju od 1911. Godine 1916. stupio u dobrovoljački korpus SHS. V. bat. u Odesi, ranjen u bojevima kod Salone u Dobrudži.

152. **Nikola D. Dronjak**, Surduk, Srbin, siud. tehnike, soko od 1908.—14 u Zemunu. Predao se Rusima i stupio u dobrovoljački korpus od 27. avgusta 1916. do 29. marta 1919. Učestvovao u svim borbama do svršetka rata.

153. **Žarko Tišma**, Banovci, Srbin, maturanti, soko od 1912—1914. u Zemunu. Početkom g. 1917. prešao u Rusiju u dobrovoljački korpus. Kasnije prispio na solunski front gdje je u borbi za slobodu pao 7. oktobra 1918.

154. **Vaso Garonja**, Banja Luka, Srbin, tapetar. soko od 1911—1914 u Prijedoru. Godine 1914. prebjegao u Srbiju i stupio odmah kao dobrovoljac u srpsku vojsku. 2 puta ranjen.

155. **Rudolf Želoznik**, Ljubljana, Slovenac, knjigoveža, soko od 1911—1914. u Ljubljani. 15. X. 916. stupio kao ruski zarobljenik u jugoslavenski korpus u Odesi, gde je služio do 16 IX. 918. a kasnije u IX. srp. puku u Dubrovniku.

156. **Martin Juvan**, Šmartno, Slovenac, soko od 1909—1914. u Litiji-Šmartno. 12. VIII 916. kao ruski zarobljenik stupio u I. srp. diviziju i borio se u Dobrudži gde bejaše ranjen u levu ruku i obje noge.

157. **Albin Šifrer**, Ljubljana, Slovenac, puškar, soko od 1913. u Ljubljani. 7. XI. 1914. prebegao u Rusiju i stupio u jugoslavensku legiju u Odesi. Dne 7. IV. 1917. stupio na solunski front i dodijeljen kraljevoj gardi.

158. Josip Fojkar, Ljubljana. Slovenac, mehaničar, soko od 1913 u Ljubljani. 15. IX. zarobljen u Rusiji a 1916 stupio u jugoslavsku legiju u Odesi. God. 1917. stigao na solunski front kod II. armije.

159. Julij Hmelak, Trst, trgovac, soko od 1912. u Idriji. Dne 22. IV. 1918. kao ruski zarobljenik stupio u srpsku legiju, borio se u Dobrudži, a 15. IX. 1918. ranjen. Godine 1918. prispeo na solunski front u borbu. Odlikovan zlatnom kolajnom Miloša Obilića za hrabrost.

160. Frane Javoršek, Košani, Slovenac, visokoškolac, soko od Spoljna Šiška. Dne 21. III. 1918. stupio u legiju.

161. Frane Janunik, Ljubljana, Slovenac, trgovac, soko u Ljubljani II. Prebjegao u Italiju a 29. IV. 1918. stupio u legiju.

162. Anton Rode, Celje, Slovenac, tiskar, soko od 1911. u Ljubljani. Dne 13. VIII. 1916. prebjegao u Rusiju i stupio u jugoslavsku legiju, u Odesi a kasnije prispolio na solunski front. Za vrijeme ofenzive ranjen kod Jagodine u levu nogu.

163. Alojzij Pogačnik, Ljubljana. Slovenac, tapetar, soko od 1909. u Ljubljani. Od godine 1916. u jugoslavenskoj legiji u Odesi.

164. Adam Sardoč, Prosek kod Trsta, Slovenac, učitelj, soko od 1910. u Divači. Godine 1918. stupio u srpsku vojsku na albanском frontu.

165. Ignacij Hočevar, Metlika, Slovenac, zidarski pomoćnik, soko od 1912. u Metlici. Mjeseca oktobra 1916. prešao u Rusiju, stupio u srpsku legiju, i borio se protiv Bugara na solunskom frontu.

166. Roko Andričević, Potomje, Slovenac, član sokola Potomje. Prebjegao u Italiju 1915., a godine 1916. stupio u srpsku vojsku kao potporučnik i borio se do svršetka na solunskom frontu.

167. Ante Satnica, Potomje, Slovenac, član sokola Potomje. 1915. god. prebjegao u Srbiju, stupio u srpsku vojsku i borio se na solunskom frontu.

168. Rade Lonard. Slovenac, član sokola Doriško. Kao dobrovoljac stupio u srpsku vojsku 1. oktobra 1915.

169. Todor V. Popović, Srbin, podstarešina bivšeg srpskog Sokola u Dalju. Od 15. VII. 1917. do 19. IX. 1919. bio kao dobrovoljac u srpskoj vojsci na solunskom frontu.

Dr Franc Derganc:

Evgenika

(Poglavlje o telovadcih in duhovadcih)

Troje nagibov mi je narekovalo sledeče vrstice: 1. moralna in zdravstvena dekadanca, v katero je pahnila svetovna vojska evropske narode, torej tudi nas; 2. strategično neugodno in liki enclave med sovražniki ležeča Jugoslavija, velesilam neizgibno in nepreračunljivo zlo, onemogočajoče vsak čist političen račun; 3. navzlic filantropom in idealistom obstoječe dejstvo, da pretekla konflagracija ni bila zadnja, da imamo pričakovati v bližnji bodočnosti kar dva svetovna požara: „nemško osveto“ in mongolski naval, ki ga organizuje Japonec z namenom, da prevzame po skoro sedemtisočletni vladi belega plemena politično in kulturno vodstvo na našem planetu rumeno pleme. In „Liga narodov“? S Horacom odvačamo: *credat Judaeus Apella!* Ista usoda čaka Wilsonovo idealno concepcijo „Ligo narodov“ kakor pred sto leti „Sveti alijanso“ (1815) ki jo je ustvaril podoben idealist in mistik, ruski car Aleksander I.

Troje dejstev, troje trdih orehov, ki jim razum poizkuša stregi lupino. Čudno, lupina je na zunaj res različna, a pod vsako se skriva isto jedro — telesne moči. Ne udajajmo se nikaki samoprevari ali samoljubni iluziji: med narodi ostane še dolgo zadnja in odločilna instanca — telesna moč, krepka neutrudljiva mišica in spretna, žilava pest!

Aktualna konstelacija stavi na prvo mesto zahtevalo telesne kulture, telesne vaje, ki naj usposobi narod za zmagovalno obrambo v bodoči vojski; zahtevalo telesne vaje, gimnastike in sporta, ki naj neprestano vežba in uči telo, od otroških nog do onemogle starosti. *Gimnastična vzgoja* to je skrivnost poslednje zmage v svetovni borbi, to je skrivnost zmagovite anglosaške demokracije. Po zmagi „velikega leta 1870.“ so Nemci vzklikali: nemški „šomašter“ je zmagal! Zdaj se ponašajo Angleži in Amerikaci: „Angloamerikanski šport je zmagal!“ Zmaga zapadne demokracije je strmoglavila prvo kontinentalno državno dogmo, da je kasarna najvažnejša državna naprava, tvornica značajev in bodočih zmag, da je brez stoletne vojaške tradicije in organizovanega militarizma vsako vojaško podjetje izključeno.

Kar je mogla le v nepopolni meri vzgojiti nemška kasarna, to je neopazno in igraje dosegla v neomejenem obsegu anglo-amerikanska gimnastična vzgoja. Na Nemškem zaprta kasarna, v Britaniji in Ameriki javna igrišča in tekmovališča; na Nemškem le par let trajajoča vojaška gimnastika na dvorišču kasarne, a tam celo življenje obsegajoča telesna vaja v prirodi in palestri. Tako se je igraje in svobodno pripravljal vsak Anglež in Amerikanec izza mladih let na zmagovito vojsko, ne de bi sploh slutil pravega smotra. Eksperiment gimnastične vzgoje se je, kakor smo sami doživeli, sijajno obnesel. Gimnastika, kakor hočemo imenovati s skupnim imenom telesne vaje vseh vrst, gimnastika je postala vsled anglo-amerikanske zmage vsem modernim narodom enako odličen vzgojen ideal kakor starim Grkom. Telovačec je človek bodočnosti!

„Le močno, vstrajno in spretno telo bodi smoter bodoče vzgoje?“ vprašuje pedagog iz stare šole, „smoter, ki bije v obraz vsem dosedanjim idealom etične vzgoje? Ali ostane človek res le mišičen stroj, le misleča, krvoločna zver?“

Stojimo pred dilemo: ali telesna ali dušna kultura, ali gimnastična ali etična vzgoja, ali naj vodijo usodo narodov telesne ali dušne sile, ali naj odločuje ustvarjajoči razum ali uničujoča pest? Ali ne pomeni najnovejši gimnastični pokret strahovite reakcije, samo poglobljenja o diluvijalno bestijalnost? Računajmo: vse države izvedejo gimnastično reformo vzgoje po angloamerikanskem vzoru, ali se potem izpremeni medsebojno razmerje telesne moči? Odločevala bode zopet samo slepota večje mase kakor v časih negimnastične vzgoje! Kulturni napredek prihaja torej vendar samo iz etične vzgoje, kar potrdjuje razvojna tendenca zgodovine, ki uveljavlja čim dalje bolj tudi v mednarodnem življenju etična načela zasebnega življenja in poverja zadnjo odločitev vedno češče razumu nego pesti po nameri „Lige narodov“.

A vendar! Dokler živimo v brutalni sedanjosti, dokler se odmerja usoda narodom kakor v mrtvi prirodi po slepi sili (bojna zmaga) ali iracionalnem ševilu (večina splošne in enake volilne pravice), toliko časa moramo tudi mi proti boljši volji, proti boljšemu spoznanju in hrepenjenju uvaževati na prvem mestu to vis major telesne in številne premoči, a se vendar sub specie a teritatis nikoli ne odreči dobri, zavedni volji, blažiti to iracionalno

nujnost s tem, da ne izpustimo niti za hip iz oči etičnega, historičnega smotra ki mu naj služi vsa materialna, vsa telesna in številna sila samo za orodje in orožje. Končna zmaga dušnih, etičnih, logičnih in estetičnih sil, končna zmaga pravice, resnice in lepote, končna zmaga slobode in veselja bodi naš zadnji in najvišji smoter na zemlji!

Sicer pa, brez ozira na staro Heraklitovo filozofijo o sožitnosti in sotrudnosti protislovij — ali sta etika in gimnastike res dve nasprotni, sovražni sili brez vsake skupnosti? Kaj pa, ko bi se skrivala resnica v paradoksnem spoznanju, da ne služi telesna kultura samo atavističnim instinktom zverinskega boja, ampak da je ta boj samo vsiljiv divjak, poganjajoč izpod plemenito cepljenega, skrbno negovanega debla, ustvarjenega samo zato, da nahrani človeka s sadom pravice in resnice, ga okiti s cvetjem lepote? Da je torej telesna kultura samo predpogoj dušni, etični kulturi, ali da se izrazimo z Juvenalom: mens sana in corpore sano? Poglejmo, kaj je pravzaprav etika, odkod prihajajo in kako delujejo etična načela?

Človeški stroj reaguje proti okrožju z dobrimi ali slabimi čini, motorično silo činov tvori simpatija (ljubezen) sočustvenost, slast, navdušenje, pogum požrtvovalnost ali pa antipatija (sovraščvo), zavist, egoizem, strahopetnost, torej vseskozi sajma čustva. Vzemite človeku motorično silo čustev, in človek postane hladno, omejeno računajoč stroj razuma, vrteč se z vsemi računi samo okoli lastne osebe. Teoretična etika je znanost o mehanizmu dobrih in slabih činov, praktična etika nas uči, polagati v človeka motorično silo dobrih činov, torej etično dobra čustva, zatirati motorično silo slabih činov, torej etično slaba čustva. Praktična tika rešuje tako usodni problem dobrote in zla. Socialno zlo izvira iz zlobnega, slabega čustvovanja. Napolnite vsako človeško srce s simpatijo ljubezni, preženite iz vsakega srca sovraščvo in zavist, in tisti hip se izpremeni peklenska, grčava krogla zemle v paradiž, tisti hip prenehajo vse vojske in zavlada večni mir!

Kruto spoznanje! Ali niso vrata do človeških čustev zaprta, nepristopna vplivu vžgoje, človeške volje? Ali ni čustvo prirojeno, prvotno dejstvo, ali ne poteka čin drugotno iz čustva? Ali ni zlo dano, prirodno dejstvo, ki se v razplodu avtomatično ponavlja od roda do roda kakor podedovani greh? Ali ne tvori zlohotno čustvovanje večine v srcu človeštva?

Zakon psihološke inverzije govori drugače. Doslej je vladala v psihologiji dogma o prvotnosti čustev, a dva moderna psihologa, Amerikanec *William James* in Danec *Konrad Lange*, sta dokazala nasprotno: da nestane u telesu najprej motorična reakcija gladkih in progastihi mišic, potem šele čustvo. Ker pa poljubno lahko obujamo in ponavljamo reakcijo mišic, ker poljubno lahko izvršujemo simpatično gimnastiko mišic, imamo v oblasti ključ do čustev: etika je le del splošne gimnastike, izvršuje in ponavlja le vaje mišic s posebnim namenom. S ponavljanjem simpatičnih vaj se razvija in raste jakost, trajnost in obudnost gotovih čustev, gotova čustva postanejo nezavedni, trajni in odločajoči motorji etičnih reakcij, takorekoč novi in umetni instinkti. Navajam prav preprost in vsakdanji primer, psihološki pomen vojaškega pozdrava. V družbi visokega oficirja je nekdo omenil, da je v naši napredni demokratični dobi tak pozdrav le nepotrebna sekatura vojaka.

„Gospod“, je zavrnil visoki častnik, „vi še niste prodriji v vse skrivnosti človeškega duha. Kar se vidi vam le smešen ostanek starih časov, to je nam, pravim poznavalcem človeka, bistro, jedro vojaškega duha in discipline. Vselej, kadar zamahne vojak v pozdrav, vzravna in napne mišice telesa in krakov, vselej ga rešine čustvo in misel vojaškega duha. Ako se to več let ne-prestano in strogo ponavlja, preide čustvo discipline vojaku tako v meso in kri, da postane poveljniku v vseh slučajih zanesljiv, a sovražniku strašen stroj!“ Demokratični zaničevalci „zunanjih oblik“ po James-Langejevi teoriji ni samo pritrdiril izkušenemu častniku-psihologu, ampak tudi spoznal, da sodijo forme in ceremonije kot vaje etične simbolične gimnastike, kot nositeljice čustev in bodočih etičnih instinktov — na prvo mesto etične vzgoje.

Sedaj stoprav nam zasije problem gimnastike v resnični luči: glavni namen gimnastike, telesnih vaj niso močne in spretne mišice, ampak etični instinkti poguma in drznosti, discipline in zmernosti, navdušenja in požrtvovalnosti, simpatije in bratstva; glavni uspehi gimnastike se ne kaže v telesu, ampak v duhu telovadca, *glavni uspeh gimnastike je stvaritev močne volje in plemenitega značaja.*

Z zakonom psihološke inverzije je dobila etika svojo samostojno, znanstveno podlago, kar hočem jasno in obširno razlo-

žiti na drugem mestu. Za nas je merodajno *sposnanje o istovitosti elike in gimnastike!* Vsak telovadec je pred vsem tudi duhovadec, telesne vaje so pred vsem tudi duhovadba, telesne vaje so pred vsem tudi etične vaje! V hevrističnem afektu, v novem navdušenju in veselju zaigra in prekipi vsakemu telovadcu srce ob tem važnem sposnanju: naša toliko ljubljena telovadba je dobila najvišjo etično sankcijo, telovadnica je postala moderno svetisce, kjer se obujajo in ustvarjajo najplemenitejša čustva in značaji!

Kako mogočna sta človeški razum in volja, kako strmimo ob njiju skravnostih in uspehih! A vendar ne smemo nikoli pozabiti, da je skromnost naša večna uloga, da živimo na od vseh strani omejeni točki vsemirja, da živimo na zemlji z nerešenim problemom zla. Res, gimnastika ustvarja plemenit značaj in zdravo pamet v zdravem telesu. Zdrava pamet! Ali vodi človeka zdrava pamet, da prostovoljno pripravlja pogoje medsebojnemu, kravemu uničevanju, da prostovoljno polni ječe in prisilnice, bolnišnice in blaznice, da gradi vojašnice in tovarne za orožje, z eno besedo, da umetno vzdržuje kulturo zla? Kaj vlada torej v prirodi in življenju, pamet ali nespamet, logika ali iracionalizem? Vzemimo svinčnik v roke in šeštevajmo primerjalno statistiko dobrote in zla' katere ure tvorijo v življenju večino, ali dobre ali zle? Ali je zlo neizbežna prirodna nujnost, prav za prav vladajoča sila? Ali je najvišji gospodar vsemirja — demon zla? Zakaj klije potem sredi osata in plevela, čeprav na redko, tudi plemenito cvetje, zakaj žene človeka sposnanje in hrepenjenje po dobrem?

Kako se razodeva problem zla v ostalem organičnem svetu, v rastlinstvu in živalstvu? Ali je zlo tudi tam presežno in nepristopnodejstvo? Poglejmo poljedelca in njegovo njivo, poglejmo živinorejca in njegovo čredo! Tudi na njivi raste zlo med pšenico, zlo divja celo po krotki čredi. Ali umni poljedelec, bistri živinorejec ne sklepeta rok rok v fatalizmu zla, ne jadikujeta in ne razmišljaju globoko o izvoru zla, ampak ročno in čvrsto stopita: poljedelec izruje plevel iz pšenice, živinorejec pobije zankarno govedo. In ko pride setve čas in čas razploda, izbere kmet najboljše seme, najboljše pleme. Tako iztrebi z njive zlo in zlo iz žrede. Ali se naj ta zlo trebeča pamet ustavi pred človekom?

Ali ni človek enako organično bitje, ali ne veljajo zanj isti prirodni zakoni? Torej!

Ali potrebna so bila stoletja, predno se je ukresal ta „torej“ zdrave pameti. A ukresal se tudi ni na samozavestnem evropejskem kontinentu, ampak zopet na tistem preklicanem britanskem otoku, kjer je prav za prav doma zdrava pamet (common sense); ne v kaki imenitni pisarni, ampak v hlevu angleškega pastirja, govedarja, ki je priredil že prej dve drugi kulturni ideji: 1. najodličnejša pridobitev moderne medicine, seroterapija se je razvila iz opazovanja angleških živinorejcev (Jenner); 2. idejo prirodnega izbora in boja za obstoj je posnel Darwin iz živinoreje.

Ali se ne kaže v zlu degeneracija človeškega plemena? Tako se je vprašala zdrava pamet angleškega prirodoslovca in množičnega predsednika Antropološkega Instituta, zdravnika *Francis Galtona* (1822–1911), in spravila filozofsko vprašanje v konkretno obliko: ali ni mogoče na isti način, kakor izboljša poljedelec svoje seme, živinorejec svoje pleme, izboljšati tudi človeškega rodu in zmanjšati zlo na neki minimum, patološki ostanek, ki bi se dal varno ločiti od zdrave in dobre večine? Ali ni mogoč plemenski izbor tudi v človeštву? Radikalna prevratna ideja, a vendar tako priprost utrinek zdrave pameti.

Francis Galton je zasledoval novo idejo v uspehih rastlin in živinorejcev, kot bližnji Darwinov sorodnik je privzel njegovo razvojno teorijo in moderno dedoslovje, nauk o nastaju in dednosti svojstev ter tako zasnoval novo prirodoslovno stroko, *evgeniko*, znanost o izboljšanju človeškega rodu, znanost o človekoljubni, neopazni in brezčutni izločitvi dušnih in telesnih slabicev in poahljencev, znanost o vzgoji novega, zdravega in plemenitega človeštva, znanost o vseh tistih dejstvih, ki ugodno ali neugodno vplivajo na dušne in telesne lastnosti bodočega pokolenja. Zdrava pamet Angležev je sprejela novo znanost s takim priznanjem, da se je Galtonu skoro posrečilo, vstanoviti v Londonu posebno stolico za evgeniko.

Naravnost navdušeno so pozdravili evgeniko Amerikanci, doslej je že 44 amerikanskih visokih šol uvrstilo predmet evgenike v učni načrt. Pod vplivom evgenike so Zvezne države že proglašile splošen zakon, ki prepoveduje naselitev dušno in telesno malovrednih oseb. Pojem malovrednosti se je tako poostiral, da se zavračajo celo noseče žene brez zakonske legitimacije. Še

dalje so šle nekatere druge države in izdale prepoved zakona za gotove patološke, malovredne osobe in *vedle prisilno kastracijo za zločince (etične pohabljenče), umobolne, božastne, pohotnike (vlačugarje), alkoholike i. t. d.*, da preprečijo razplod teh degeneriranih značajev. Géza pl. Hoffmann (Plemenska higijena v Zveznih državah, 1913) pravi, da se bliža uresničenju Galtonov sen, *po katerem postane evgenika religija bodočnosti*.

„Amerikansko ljudstvo se hoče pomlajati, vedno požlahtnjevati, zatirati različne škodljivosti, sprejemati od zunaj samo zdrave ljudi: to so pota, po katerih hoče Amerika vzgojiti novo, idealno, svetovladno pleme“.

Preko gimnastike in etike smo dospeli do zadnje postaje, evgenike, do najvišje znanosti o človeškem plemenu. Evgenika izbira in vzgaja izbrano človeštvo z različnimi sredstvi, med katerimi ne zavzema gimnastika z etiko zadnjega mestca.

(Konec prihodnjič)

IV. seja starešinstva Sokolskega Saveza SHS.

dne 14. marca 1920 v Ljubljani

Navzoči: Dr. Oražen, dr. L. Popovič, dr. Car, Gangl, dr. Fux, Vidmar, dr. Bercé, Kajzelj, dr. Budisavljevič, Sušnič, Janjanin, Hořman, Mahorič, Bajželj.

Brat starosta otvorí sejo, konštatuje sklepčnost in preide na dnevni red. Po tajnikovem poročilu o fuziji društev se sklene v zadevi nekaterih društev, ki se niso fuzijonirala radi osebnih sporov, storiti potrebne korake, ko dospejo natančna poročila o položaju. Fuzija društev se je v ostalem izvršila v redu, pričakovati je, da se isto tako izvede fuzija žup. Sprejme se nato poročilo blagajnika. Brat načelnik Vidmar, poda poročilo o I. prednjaškem tečaju Saveza v Ljubljani. Poročilo bo priobčeno v celoti v prihodnji številki Glasnika. Dalje poroča o delovanju Telniškega Odbora in javi sklepe zadnje seje odbora in to glede zleta v Prago, saveznega zleta v Maribor, T. O. starešinstva o prednjaških tečajih in sokolskih šolah, glede ženskega kroja, stališču žen v organizaciji, o zdjednačenju kroja v prvi vrsti čepice, o izdavanju posebnega strokovnega lista T. O., o komisiji za končno rešitev vprašanja povelj za redovne vaje (glej poročilo iz seje T. O.).

Glede zleta v Prago se sklene po daljši debati, da se ga Savezne udeleži radi ogromnih stroškov in pa radi še neizvedene organizacije v našem Sokolstvu. Da se br. češkemu Sokolstvu vendar pomore pri težkem delu, sklene se odposlati starešinstvo Jugosl. Sok. Saveza celokupno i Tehniški Odbor. Odpošilje se strokovno komisijo v svrhu študija. Predlog T. O. za izdajanje poseljnega tehničnega lista se odkloni. Glede čepice se ugotovi, da je zadeva že rešena in se sklene, da se sklep glede uvedbe enotne čepice takoj izvede.

Za sokolske znake je bilo predloženih več načrtov. Sklene se vpeljati kot skupen znak za civilno obieko češki znak — brez napisa, za čepico in za pas se sprejme predlog — „troimeni“.

O Sokolskem Glasniku poda daljše poročilo brat Tošo Janjanin, ki predлага, da se z ozirom na ogromne tiskovne stroške zviša naročnina na K 48 — Predlog se odkloni in ostane pri sedanji naročnini.

Določi se pa, da primanjkljaj krije Savez z uvedbo primernega davka za Tiskovni fond. Glavna skupština Saveza se vrši drugi dan po zletu v Mariboru. Sklene se, da se vrši prihodnje leto prvi jugoslovanski zlet. Podrobnosti se določi pozneje. Na predlog brata Gangla se sklene prirediti v Zagrebu 14 dnevni tečaj o kulturno-prosvetnem delu. Čas se določi pozneje.

Tehnički deo

III. Plenarna seja T. O. Sokolskog Saveza SHS. v Ljubljani dne 14. marca 1920.

Začetek ob 9. uri dep., od 12—14. ure odmor. Navzoči bratje: načelnik Vidmar, Bajželj, Hošman, Kovačič, Mahorič, Metikoš, Pavlin, Šulec, Svetlič. Odsotni bratje: Drenik, Ahčin in Miklavec.

Otvorjajoč sejo javlja br. načelnik, da dosedanji tajnik T. O. br. Miklavec vsled pogoste odsotnosti ne more vršiti svojih dolžnosti in prosi za odvezo od dolžnosti. Br. načelnik prosi, da se spremeni dnevni red v toliko, da se stavi na prvo mesto: spopolnitev T. O. — Br. načelnik predlaga, da se pozove v T. O. še br. Čobal Jože, Kukec Vilko in dr. Pivko Ljudevit, Soglasno sprejeto. Br. Čobala se voli nato tajnikom T. O.

Pri čitanju zapisnika zadnje seje konstatira br. načelnik nekaterne netočnosti, katere se popravijo.

Po T. O. izdana jednotna povejja za redovne vežbe se odobre. Izvoli se petčanska komisija, ki bo predelala celo tvarino, br. načelniku se pa naroči, da stopi čimpreje v stik z vojnim ministerstvom ter skuša doseči, da se sestavi skupna komisija, v katero bi se pozvali tudi filologi. Ta komisija bi izdelala konečna pravila in povelja za redovne vežbe, za vojsko in sokolstvo. — Tvarina, izdelana po zgoraj omenjeni petčanski komisiji, naj služi anketi kot osnova.

— Br. načelnik poda daljše poročilo o I. prednjačkom tečaju Saveza. Poročilo br. načelnika se vzame z odobrenjem na znanje.

Po daljši debati se se sklene br. starešinstvu pismeno javiti nezadovoljnost T. O. radi priprav za tečaj po finančni strani.

Sklene se ustanoviti stalne sokolske šole. Priprave za te šole naj bodo 14 dnevni župni prednjački tečaji, katere bo prirejal T. O. Saveza v raznih pokrajinskih centrih.

Br. načelnik poroča o sokolskem zletu v Prago. Poroča o misiji br. Stěpanka. Izraža mnenje da je udeležba od naše strani nemogoča iz sledečih vzrokov: 1) organizačnih, 2) finančnih in 3) ker nimamo ne dovolj telovadnih oblek in ne dovolj krojev. Organizacija naša se še le gradi in smatra za našo najvišjo dolžnost vse sile posvetiti temu delu. Kakor bo zgrajen temelj, tako bo naše bodoče Sokolstvo. Porabiti prvo leto obstoja Saveza za zletne priprave, ki ubijajo organizačno delo, smatra za nedopustljivo. Po finančni strani se kažejo jednakе sence. Ekspedicija v Prago bi stala najmanj 6 miljonov kron. Žrtev je za mlado organizacijo preogromna. Sklene se zleta v Pragi udeležiti le v dostojni deputaciji, v masi ne.

Na mesto zleta v Prago se sklene soglasno, prirediti letos večji zlet Saveza v Maribor. Zlet enodneven, — brez tekme. Za nastop obvezne vaje. Člani: Hofmanove, članice: praške za leto 1920, člani in članice skupaj: Vidmarjeve, moški naraščaj: vaje z drogovci v trojicah br. Brajerja, ženski naraščaj: vaje s cvetnimi loki sestre Cigojeve, moška deca: proste vaje br. Bajželja (Glasnik št. 3) — ženska deca: igre (aranžirana se poveri br. dr. Pivku). Vaje prevede v srbsko terminologijo br. Hofman, v hrvatsko br. Šulce.

O ženskem telovadnem kroju razpravljajo najpreje zastopnice ženskih odsekov iz Ljubljane in Zagreba; Beograjskega zastopa br. Hofman. Predlog članic, da se vzame češki kroj z jugoslovensko

ornamentiko (v vezavi), se odobri. T. O. izda potrebna navodila, slike in vzorce. Vprašanje ženskega slavnostnega kroja se odredi.

Predlog br. dr. Bučarja za vstop Sokolskega Saveza v olimpijski odbor se odkloni.

Soglasno se sklene izdajati poseben strokovni list T. O. „Sokol“ ki naj bi izhajal vsakih 14 dni v Ljubljani. Financiranje lista prevzame T. O., ki bo skušal s prirejanjem telovadnih akademij v raznih centralnih mestih, ustvariti potreben fond.

Na predlog br. načelnika se sklene nasvetovati starešinstvu Saveza, da se reši žensko vprašanje v naši organizaciji po vzorcu Č. O. S. Žena je ravnopravna z možem. Ista prava, iste dolžnosti. V zastopstva naj se voli, ne po kakem ključu ampak po zmožnostih.

Br. Mahoriču se naroči, da izvede prvi poskusni župni prednjački tečaj za T. O. Saveza in na to vpošlje svoje načrte in poroča o izkušnjah T. O.

Za dopisovanje z absolventi I. Saveznega prednjačkega tečaja se določi br. Kovačič.

Br. Bajželj se poveri, da zastopa T. O. pri seji starešinstva če pride na razgovor načrt za vzgojo naraščaja po načinu skautizma. Načrt naj se predloži T. O. v pretres, predno se razpravlja o njem.

Glede enotnega kroja daljša debata, ki konča s sklepom, da se iz praktičnih razlogov uvede enotna čepica po vzorcu slovenske, odnosno češke.

Ob 18^h 30 min. zaključi br. načelnik sejo.

Sestavil Jože Čobal.

Inž. Lev Bloudek

Naši javni nastopi

Kateri je pomen in namen vseh različnih naših javnih nastopov, kakšna naj bo njih oblika, obseg njih, o vsem tem se je že pisalo in govorilo toliko ter tako izčrpno, da bi vsaka daljna beseda bila zares od več — vsaj za društva, ki se zavedajo svoje sokolske dolžnosti, svojega ponosa, ki imajo vselej le sokolsko čast in sokolski smoter pred očmi. In le takim resnim, pravim Sokolom, osonamenjene sledeče vrstice. Svojeglavcev, ki zasledujejo s „sokol-

škim" nastopanjem vse kaj drugega, kakor prospeh naše in narodne stvari, katerim je Sokoistvo le sredstvo v doseg lastnih ciljev, ne spomnjuje niti sveta beseda.

Nastopamo pred javnostjo in sicer s tem, kar nam je in mora biti najsvetješe, t. j. s telovadbo vse prepogostoma, zlasti od drževnega preobrata sem, in to po pretežni večini le v svrho dosege izrednih dohodkov. V tem pogledu je napisal brat dr. Gv. Sajovic že v Sokolskem koledarju za leto 1920. (tiskovni odsek Slov. Sokolske Zveze) možato svarilne besede graje, ki jih podpišem v polnemu obsegu in brezpogojno.

Naj navedem le najpoglavitnejše dele njegovega klica, ki so ne le vredni, temveč potrebni ponovitve:

"...Bilo je neprestano prevažanje telovadcev iz kraja v kraj in *vsakonedeljsko* dirkanje na vse konce in kraje... so zašli na stranpot paradiranja in akrobatskega produciranja. Takšen telovadni „direndaj...“ ovira in zapostavlja redno telesno in duševno vzgojno delo... tako ne more iti dalje.“

Telovadnica je nam bila, je še in mora vedno ostati sokolsko svetišče, ki mu prinašamo z ljubeznijo in spoštovanjem vse in tudi največje žrtve, svetišče, ki ga branimo in branimo s skrajno ljubosumnostjo, na koje smo ponosnejši, kot na lastno rojstno kočo!

Gorje društvu, ki nima tega čutja in smisla za žarišče sokolske misli in sokolskega dela, gorje sokolski ideji, sokolskemu delu, Sokoistvu sploh, kjer vidi članstvo ali pa morda celo tudi vaditeljski zbor v telovadnici le prostor za telovadbo in nič več!

Iz svetišča more izhajati zopet le sveta stvar; iz sokolske telovadnice, ako je le — ta zares sokolsko svetišče, tedaj zopet le sokolska, nam sveta telovadba, nikakor pa ne dobičkanosna akrobatična, blago, ki ga lahko prodajam in ponujam javnosti — bodisi že v ta ali oni namen tudi vsaki mesec ali celo vsak' teden en krat.

Dan javne telovadbe mora nam biti in ostati to, kar je bil od nekdaj: največji, najslavnejši praznični dan, kojega se ne samo veselimo nad vse, temveč za kojega se pripravljamo z vso zavednostjo, resnostjo, ljubeznijo in temeljitostjo tako, kakor je tega ta zapatuščina naših jasnih očetov v polni meri vredna, v sokolskem duhu, ki edini polaga v svojo telovadbo neizmerno več nego kakršnakoli druga telovadna organizacija.

A praznik ni vsak dan! tem manj pa največji praznik, ki more biti le enkrat na leto!

Oporekate morda, da je vendar našim društvom treba izrednih dohodkov ravno v dosegu lastnega svetnika? ali morda celo, da se mora našemu članstvu nuditi tudi nekaj zabave, razvedrila?

Gotovo da! saj je to v našem programu, a nikakor ne le s telovadbo!

Najlepšo, najplemenitejšo zabavo, zabavo brez vseh kvarljivih in škodljivih „priveskov“, kakršni so sicer z javnim nastopom običajno v zvezi, ima vsaj telovadeče članstvo le v telovadnici, ter oni, ki ne smatrajo ali ne čutijo to zabavo za plemenito, za radostno — niso Sokoli! Isto pa velja tudi za člane — netelovadce, kojim je obisk telovadnice žrtev na mesto prijetne potrebe!

Za druge zabave in društvene prireditve imamo vendar prosvetne odseke, ki naj predavajo — zabavno in poučno, imamo veselične, pevske in godbene odseke. Ti naj prevzamejo ono panogonašega društvenega življenja in delovanja, za koje dosego uhajate na povsem nesokolska pot! Vsak tozadenvi ugovor, je prazen izgovor!

Kličem s preudarkom a z vso resnostjo in odločnostjo: Sokolska telovadba ni ter ne sme nikdar postati blago, ki se ga prodaja na vseh sejmih!

Ako je Vam zares za pravo čisto Sokolsko stvar, ako nočete da postane sokolska ideja, ki je do zdaj tako mogočno in s takosijajnim uspehom vplivala na toliko število naših mladih ljudi, ter na trezno in pošteno misleči in čuteči del naše javnosti, ako nočete, da postane naša stvar vsakodnevna, brez zanimanja, brez spoštovanja: nehajte! spometujte se! Več resnosti, več idealizma, ter manj, veliko manj materializma in gonje za uživanjem in za zabavo, ki nam postaja prepotrebna vselej, povsod in za vsako ceno! Ti starešina pa, v katerega roke smo položili napredek in usodo sokolske ideje, na Tebi je, da posežeš ozdravilno a odločno v sedanje, vsied vojne toliko nezdrave razmere!

Javni telovadni nastopi postanite zopet to, kar ste bili od nekdaj: naši največji prazniki!

Varjujmo z najdragocenijšim!

Белешке.

Париски Соко и соколски дани у Француској јунија 1919 г. После великих победа наше војске на солунском фронту и снажног напредовања савезничких армеја на западу, у Паризу, срцу целога света у то време, наступило је особито

расположење. Свест да је праведна ствар најзад после дугогодишњих мука победила, улила је у сва срда нову наду и самонујдање, вољу за стварање и веру у будућност.

Ова се појава опазила и на нашој универзитетској омладини у Паризу. Крајем 1918. г. издељена, завађена, политички поценана, она почетком 1919. г. долази к себи, прибира ње, националистички елементи узимају маха и као резултант свега јавља се оснивање Југославенског Сокола у Паризу.

То је било крајем фебруара 1919. г. У студејтској Југославенској Кооперативи (*Rue Cujas, 16*) у Паризу, где је био тада центар наше омладине, мисао о стварању Сокола јавила се спонтано. Требао је само један поклич, и као магнетом сабрати су били они, који су соколски осећали и рад који је после тога настао, служиће за дуго као узор, како се ради за част и славу свога народа у страном свету.

На првој скupштини која је одржана у Студентском Дому (*Rue d' Assas, 118*) изабрата су браћа покретачи, београдски Соколи бр. Михаило Градојевић, професор за председника и бр. Велимир Поповић, сада секретар министарства за Социјалну политику за начелника. У управни одбор ушла су доцније ова браћа: Др. Отокар Рибар, члан делегације на Конференцији за мир доцније председник друштва, Мирко Поповић, начелник Просветног одељења, Др. Војислав Бесаровић, одвјетник Тргов. Коморе у Сарајеву, Јеленко Михаиловић, професор, ћенерал Д. Стефановић, капетан Милоје Андрић и поручник Матић.

Наша Делегација на Конференцији за мир схватила је правилио значај Сокола како за нашу омладину тако и за свој престик и положај и потпомогла је обилио младо друштво, омогућивши му да снабде својих 75 изврших чланова: веџбачким оделом, ципелама и појасевима, и да најми једну од париских гимнастичких сала (*Rue S. Antoine 58—60*) за своја веџбања.

Чланови су са много воље почели рад. Сви су се утвршивали да учине што више за напредак друштва. Чланови, који су били студенти Сликарске Академије израђивали су уметничке слике из соколског живота, плакате и др., што је све било изложено у Југославенској Кооперативи и у оштре

ни једна објава од стране управе није била без нечега уметничког. Музикални чланови удружили су се одмах у оркестар, чију је дирекцију узео бр. Драг. Живановић, студент Париске Конзерваторије.

Ухваћена је одмах веза са браћом Чесима из „Париског Чешког Сокола“ и француским гимнастичарима у Паризу и Бордоу, где је председник њиховог Савеза Т. Cazalet.

Француски гимнастичари обнављајући рад у својим друштвима, која су била распуштена за време рата, припремали су се да прославе победу, заједничким слетом у граду Нансију 7., 8., 9., 10. и 11. јуна. Чим су ступили у везу са нашим Југославенским Соколом у Паризу, одмах су га најсрдачније позвали да учествује у тој прослави.

Позив је са одушевљењем примљен и почело се одмах са интензивним припремама. Пошто су нам Французи давали једну самосталну тачку у програму, то је предводнички одбор решио, да та тачка буде проста вежба са пратњом нашег оркестра. Тако исто да се раде и француске заједничке вежбе, обавезне за слет.

Посећивање часова било је тако уредно, да је ускоро соколана постала тесна, и морао се тражити други простор, где ће се вежбе вршити. Тако успело се после доста труда да се од војног гувернера вароши Париза добије једно пространо двориште у „Ecole militaire“, где су припреме изврђене са бољим резултатом него у тесној вежбаоници. Да би се дружелубље и братство што јаче развило, сваке недеље су приређивани излети у околину Париза. Ту се у песми, гимнастичким играма и престим вежбама проводило по цео дан.

У половини маја већ су просте веџбе биле научене, оркестар је свирао добро повише ствари, а хор, који се на излетима формирао и у које је било 25 певача, почeo се својим складним певањем сматрати као једна чињеница, о којој се морало водити рачуна. Стога није чудо, што су чланови захелели да приреде једну малу јавну веџбу у којој би се поред соколских веџба чула и песма и соколска музика. За то се дала ускоро згодна прилика. Недалеко од Париза на једном имању званом „Malabry“ био је од стране Американаца подигнут санаторијум за туберкулозне наше избеглице. Било

је ту и око 150 наших болесних студената. У средини имања налазило се пространо двориште, а у наоколу лепа, зелена шума. Да би развеселили своје болесне другове и приредили им једно разоноћење, Соколи су решили да та већба буде у Malabry-у. Пред својим друговима и многим Американцима 11. маја пр. год. имали су Соколи свој први успех, и није после било недеље а да управа санаторијума није најердачније звала Соколе, да их наново посете.

Убрзо за овим приредили су Соколи за своје пријатеље „околско посело“ у сали Југословенске кооперативе. Тих дана држао се у Паризу конгрес свих југославенских студенских организација у Француској, и конгресу је упућен од стране Сокола нарочити позив на који су се одазвали готово сви делегати и дошли на посело. Том приликом је држао предавање бр. Мих. Градојевић, потпредседник друштва: „О Југословенском Соколству и његовом значају за наше јединство“. Говор је био виште пута прекидан топлим аплаузом, а кад је говорник износио заслуге и значај слове начног Соколства за одржавање словеначког дела нашег народа, омладина је искористила тај моменат да бурним „живео“ поздрави присутног бр. др. Отокара Рибаржа, председника друштва. После концертног дела настала је игранка, на којој су учествовали и изасланици „Париског чешког Сокола“, који су у току посела дошли.

Чувши за овакав благотворан рад међу омладином наша делегација на Конференцији за мир, послала је одмах иза тога свој нови прилог од 1000 франака а г. Јован Жујовић, председник Академије Наука приложио је 100 фр., г. Михаило Пупин, професор њујоршког универзитета 300 франака.

Лед је био пробијен. Завађености и поцепаности међу студентима је нестало. Братство и љубав, које су Соколи ширили освајали су све. Соко је уживао опште симпатије.

Лијонски студенти по угледу на париске, основаше свој Југословенски Соко у Лијону и ступилие одмах у везу са Соколима из Париза.

Време је муњевито летело и дан за полазак на слет француских гимнастичара се страховито брзо приближавао. Остапало је још 20 дана до слета. У то време срећно су ре-

шена и питања око финансирања наше експедиције на слет и кредита потребног за прављење свечаних одела.

За ово имају Соколи да захвале Просветном Одељењу у Паризу и нашем војном аташеу, који су се показали на висини свога позива и свесрдно допринали да се прво учествовање Југословенских Сокола на слету француских гимнастичара достојно изведе.

Новац је био ту као и материјал за свечана одела, али требало је још стотину ситница, па да се цела спрема изведе као што треба. Прецире неочекивање, изненадне почеле су се одједном гомилати и стављати на пробу соколску истрајност. Штрајк свих кројачких раденика у Паризу на 16 дана пред слет довео нас је до очајања. Ниједна кројачка кућа није хтела да нам прими на израду 75 свечаних одела до 5. јуна и после тродневног узалудног јурења по Паризу изгледало је једнога момента, да ће се од учествовања морати одустати, јер нам је лиферант веџбачких одела одказао поруџбину исто тако због штрајка раденика трикотаже. У последњем тренутку кад се сматрало већ све као изгубљено, нађена су два српска кројача, који се са великим вољом подухватише да Соколима израде свечана одела.

Чим је то питање скинуто с дневног реда, свима су се лица била разведрила. Ќопито смо беле црвено оперважене кошуљице имали, то је решено да се изађе на јавну веџбу у веџбачкој кошуљици и чакширама са свечаног одела. У Соколу је све врило као у мравињаку. Ваљало је решити још многа питања. Са Чешком још није била успостављена веза ни поштанска ни трговачка, а у Паризу се никада нису могли наћи гајтани, дугмета и закачке, које су тако карактеристичне за свечано соколско одело. Где дакле да се нађу те неопходне ствари, без којих нам неће ништа вредети униформа? Браћа су се разлетела по целоме Паризу, и сваки је тражио нешто слично, што би могло задовољити нашу потребу. Све сакупљене мустре биле су упоређене и као најзгоднији излаз из ситуације, одлучено је да се узме један угасито-зелен гајтан, који је нађен у „Лувру“ и да од њега исплете оне плетенице бр. Бриклер, један врло умешан и окретан загребачки Соколаш. Дугмета су поручена била у једној радионици, а „Друштво Српских Жена“ у Паризу

примизо је на сеће да нам изради неколико стотина руцица, колико је било потребно за сва одела. Све су руке биле пуне посла.

Првих дана месеца јуна већ је било готово око 20 одела. И последњи скептици и неверне Томе почели су да верују.

На три дана пред полазак за Нанси стигоше у Париз Лијонски Соколи, њих 20 на број. У пробању одела, капа и кошулја, у заједничким пробама пролазило је време. И Лијонски Соколи, којима је био послат један предводник Париског Сокола, знали су веће за нашу тачку само у Лијону нису радили са пратњом музице. Требало је постићи хомогеност и слити париску и лијонску групу у једно.

— Наставиће се. —

Ljubljanska Sokolska Župa. Obračun o telovadnem delu v l. 1919. je položila Ljublj. Sokolska Župa dne 7. sept. 1919. na Viču. Ta se je dan vršil tudi župni občni zbor in obenem se je proslavila 10 letnica Viškega Sokola. Z vojaško godbo na čelu je odkorakala župa okrog 8. ure zjutraj izpred Narod. doma na Vič, kjer je bil takoj na to sprevod po odsi. Dopoldanska skušnja je obetalalep popoldanski nastop. Že zjutraj je prisostvovalo skušnjam mnogo občinstva na Travnovem vrtu, ki je bil izpremenjen v župno telovadišče; popoldne pa so bili vsi prostori zasedeni. Javno telovadbo so otvorili člani (128) s praškimi prostami vajami, ki so bile dobro izvajane. Nastop deklic z obroči (85) je bil občinstvu jako všeč. Orodna telovadba članstva je pokazala lep napredok; društva so nastopila z dokaj teškimi vajami. Proste vaje članic (102) so bile zlasti glede števila razveseljiv pojav; dokaz, da se skoro v vseh župnih društvih goji ženska telovadba. Moški naraščaj (72) je izvajal zelo korektno skupine. Dečki (160) so pokazali proste vaje iz l. 1904., ki je z njim nastopilo članstvo na II. slov sokol. zletu v Ljubljani. „Naprej“ za člane in „plesi“ za člane in članice so, kakor na javni telovadbi Ljublj. Sokola teden poprej, tudi to pot zelo ugađali. Telovadbo je zaključila skupina vsega v župi včlenjenega telovadskega osobja. Ljubljanska Sokolska Župa se je z napornim delom ne le dvignila na tisto višino kakor je bila pred vojno, priznati moramo, da je celo napredovala. Velikemu trudu je sledel tudi lep uspeh.

V župi so včlenjena sledeča društva: Ljubljana, Šiška, Vič, Brezovica, Notranje Gorice, Kamnik — Preserje, Ig, Vohnika, Domžale, Radomlje. Naj bi ta župni zlet vzpodobil vsa omenjena društva k vztrajnemu delu, da bo zlet l. 20 še častnejši.

Poleg župnega zleta so bili l. 1919. večji telovadski nastopi na Brezovici i Radomljih in na Ig, kjer je več društvo sodelovalo in stem mnogo pripomoglo za razširjenje sokolske ideje.

Klobučarić i Sokol u Koprivnici. Čitamo u koprivničkom „Demokratu“ ovu izjavu: Hrvatskim Sokolima bijaše uz glavnu zadaču tjelovježbe još i dužnost, da goje bratstvo i ličnu čestitost, pače imadjahu visoki cilj, da sudjeluju i kod narodnog oslobođenja. Kako ie „hrvatski Sokol“ u Koprivnici ovim ciljevima služio ne će isticati nu jer kod istoga odlučuju osobe koje su mogle neprekidno stajati u vezi sa notornim špijunom i varalicom B. Klobučarićem, prestajem biti članom toga društva. U *Koprivnici*, dne 3. marta 1920. J. N. Ščerbak, odvjetnik.

Лов — Соколима: Браћо Соколи! Мислим, да ће ми бити уместан предлог, који ћу вам овде изнети, у интересу снажења наше соколске благајне. Ствар се тиче издавања лова у закуп. Свака општина издаје лов у своме хатару у закуп, па известан број година, и том приликом се користе појединци, те згрђу лепе паре у свој цеп. Како соколска друштва имају у своме програму, осим осталих тачака и неговање лепе, здраве забаве, у којој се челичи тело, то сам дошао на идеју, да наш Соко узме у закуп лов, који је баш така забава. Месни одбор политичке општине као и жупанијски, у којима данас, хвала Богу, наши људи воде главну реч, изашао је на сусрет нашем Соколу свим могућим средствима и погодностима, те је наш Соко дошао до сразмерно јефтина закупа лова, који ће му стална, знатна годишња прихода доносити. Већ сама ова година, и ако је одобрење жупанијеко одочнело, а кишовита зима била врло неповољна за приређивање хајки, донела је нашем Сокolu 3—4000 круна чиста прихода, који је утекао у соколску благајну. А шта ће тек бити идућих година, док рационално будемо монапуписали са ловом? Створићемо Сокolu нашем приход, каквом се нијмо ни надали, а Соколи ће имати забаве, какве нису имали. Посмотримо ствар са чисто финансијалне стране: сама зечја кожа се данас продаје по 10—40 kr по комаду

— разуме се децембарска и јануарска; а зец целокупан по 60—80 круна. У хатару, с којим се рационално манипулише, где се најбољи део хатара оставља искључиво за хајке, на ком делу се не дозвољава пуширање, мора годишње пасти најмање 150—200 комада зечева у хајкама. Изволите сада према дневној цени прорачунати, колико то прихода донаша годишње? Закупни трошкови пак имају се увек подмирити из карата, које посједини ловци добијају, за преостали део хатара, одређен за т. зв. пуширање. Где су сада лисичје коже, које данао вреде 4—500 круна, па остале дивљачи? То су приходи, које никад нећемо постићи добровољним прилозима, и неће никога теретити.

Морални успех осетићемо тек доцније; јер се он никад и не указује на првом кораку, нити га треба одма тражити.

Ми смо тако почели и даље ћемо тако наставити, па и осталој браћи Соколима препоручујемо, да о овоме размисле и где се даде прилика, угледају се на нас.

Здраво!

Шароврбашки Соко.

Соколско друштво Босанска Градишка. Радом почео на 20./ХII. 1918. као Срп. Соко с мало чланова, али пуно воље иступивши два пут с јавном вјежбом: за инвалиде и добровољце, гдје нам нађе лепа свита, коју на поменуту цељ дадосмо. Бисмо пре неког времена од нашег Савеза С. Х. С. опоменути, а и од брата старешине нашег Сокола Луке Бралића, који је Сабору Соколском на Видовдан присуствовао као изасланик нашег Сокола, да до 31. децембра 1919. морамо ликвидирати, бришући натпис Српски Соко у „Градишки Соко“. Свјесни дужности Сокола и покоравања старијем, сазвасмо 3. јан. главну скupштину Српског Сокола са позивом браћи Хрватима, да нас посјете, те браћи муслиманима. Брат вођа Владо Гвозденовић даде предлог по примитку листа од С. Ж. Б. Х. да ликвидирамо, што би примљено пописом извршујућих чланова у доста приличном броју и избором другог одбора, у који уђоше 4 брата Хрвата. Радили смо пре, па ћемо и сад, а увек соколски вршећи дужност слушањв и покоравања старијем, све за добро вено радимо. Држећи се Соколског гесла „Устај, живи бори се, не клони.“ Први рад нашег Сједињеног Сокола ради

смо показати 2 дан Српског Вајкесенија, у корист Путне благајне за Праг.

Друштво Соко у Панчеву приредило је у недељу 14. марта ове год. у 8 сати у вече у Читаоници Соколско Вече са следећим програмом: а) „Песма уједињеном Соколству“, декламује сестра Зорица Антоновићева; б) „Соколска песма“, певају Соколи и Соколице; в) „Обнова Соколства“, предаје брат Душан Богуновић, изасланик Савеза; г) 1. „Вежба ослобођења и уједињења“, с тумачењем изводе Соколци; 2. „Проста прашка вежба“, изводе Соколице; д) „Соколске слике на коњу“, изводе Соколци. После програма била је игранка. Свечани програм штампан је латиницом и Ћирилицом.

Соколско друштво Супетар на Брачу. Друштво је бројило копцем г. 1919. 158 чланова и 82 члана подмлатка. Иступило је први пут на Петрово 29. јуна 1919. јавном вјежбом, на којој су судјеловала и друга оближња братска друштва. Успјех свечаности је био у сваком погледу добар. Супетарска гласба је послије слома Аустрије постала друштвеном гласбом, а њена имовина друштвена. Друштво је приредило два велика излета, један у Нережишће а други у Милну. У сврху да се промиче, шире и диже југославенска народна мисао, основан је дилетантски клуб, који у смислу једног културно-просветног одељења настоји, да горње постигне, основавши уз то соколску читаопицу и књижницу. Услед помањкања новчаних средстава, заостао је нешто рад на спрavама. За г. 1920. изабран је овај управни одбор: Др. Иво Углешић (старјешина), Божо Дујмовић (подстарјешина), Мирко Гргић (тајник), Јуријев Рендић (благајник), Звонimir Белоти, Видко Добронић, Иван Кулинбот, Славо Размилић, Анте Рендић п. Анте, Анте Витанић, Петар Рендић Анђеловић (одборници).

Соколско друштво Нови Сад. Дне 29. фебр. о. г. одржана је у Соколани зграде Трандафилкиног Сиротишта редовна главна скupштина Сокол. друштва у Новом Саду под председништвом старешине бр. Ј. Бајазета.

На дневном реду су били, у смислу друштвених правила разни извештаји о раду и пословању друштва у прошлoj години.

Бројно стање било је крајем године 1919.: мушких чланова вјежбача 150, женских 79; подмлатка 42; помагача 96. Свега 367 чланова.

Стање благајне: Остатац из 1918. К 10.923·98. Током год. 1919. ушло К 16.515·16. Свега К 27.439·14. Од те своте је издато К 12.713·10, те је крајем 1919. г. остало К 14.726·04.

На скупштини су прихваћена у целости, по Соколском Савезу СХС прописана, нова, за сва друштва једнообразна правила. После дате разрешнице старом управном Одбору, прешло се на избор нове управе. За старешину је изабран бр. др. Игњат Павлас, за заменика старешине бр. Живорад Богдановић, мајор, за тајника бр. Алимије Поповић, за вођу бр. Јован Тотовић, за благајнике: браћа Тоса Јовановић и Димитрије Дотлић; остали чланови упр. одбора: браћа Живко Бајазет, Милан Теодоровић, Сава Обркненевић, Јован Живојновић, др. Милош Бокшан, Бранко Ролер, Алекса Попов, Миленко Дејановић и сестра Зора Туцићева. Чланови заменици: Сава Кузмановић, Јован Вучков, Марко Марцикић, Лазар Ковачевић и Мара Грујићева. Ревизори рачуна: Миливој Матић, Светозар Гавриловић и Светозар Ковачевић. Соколски суд части: др. Игњат Павлас, Жарко Слепчевић, др. Миладин Свињарев, Стеван Капамадија и Ђуро Јовановић.

Скупштина је једнодушио одала признање двојици соколских радника, браћи др. Бранку Николићу и Ж. Бајазету, који су са великим љубављу прихватили соколску заставу, до потпуности се предали сокол. идеји, и тихим, истрајним и неуморним радом давали обилате помоћи и моралне и материјалне. За свак напредак овог младог друштва у првом реду има се њима двојици захвалити, јер свак рад, од почетка па све до скора, лежао је искључиво на њиховим плечима.

Наше младо друштво може бити потпуно задовољно са успехом рада свога у прошлој години. Јер на неискусна и нејака још плећа нашега друштва, пала је часна али и тешка задаћа, да у својој средини обави импозантни I. Соколски Сабор свих Сокола Срба, Хрвата и Словенаца о Видов-дану прошле године. Истина, да су нам били на помоћи опробани и искусни соколски радници, али смо ипак поносни макар и

тиме, што се Соколски Сабор обавио у нашој средини, и што смо ми били домаћин тога Сабора.

И семе, које је бачено том приликом паље је на плодно-тло. Новосадски Соко даје иницијативу а у сарадњи са потпуно новим, скоро сасвим необавештеним друштвима Бачке, оснива у новембру прошле године Соколску Жупу Бачку, у којој је до сада окупљено 19 друштава са преко 2000 соколова.

У својој Соколани, на захтев жупе, приређује 10-дневни жупски предњачки курс, који ће имати неслуђеног утицаја по даљи развитак соколске мисли у овим крајевима.

Новосадски Соко приређује и у месту и на страни јавне вежбе и излете, као и домаћа села, којима доказује стално корачање унапред. Без звучних фраза у нашем друштву влада рад, и само рад, постојан, често познатан и мали, али увек постојан рад. То доказује омладина Ђачка, занатлијска и трговачка, која се у све већем броју купи у наше соколско јато.

Кад се узму у обзор прилике у којима живимо, корумповано друштвено стање које је овладало после рата, онда је ова прошла година нашег младог соколског живота, сигурна подлога и извор будућем раду и напретку. Јер јачањем духа и тела упоредо, Соколство ствара у својим редовима један просечно бољи и јачи морал. Ширећи националну свест народног јединства ствара борце, како против спољашњих непријатеља, тако исто и против унутрашњих разорних елемената. Здраво!

Алимије Поповић.

Sjedinjenje Hrvatskog i Srpskog Sokola u Gospiću. Jednodušnošću, u коју се је мало тко надао, прихватиše оба браћска друштва одушељено zaključke Sokolskog Sabora u Novom Sadu i konstituirše se na prvoj zajedničkoj skupštini držanoj dne 4. сiječња 1920. u novo sokolско društvo. Općenito su poznate данашње друштвене прилике u Lici. Svatko, tko je boravio u zadnje vrijeme ma i kratko u нашој sredini, mogao se uvjeriti o velikim oprekama, koje su vladale medju jednokrvnom braćom. Tim je veće zadovoljstvo svakog članā našeg društva nad tim zaključkom, u kom Sokolska ideja slavi slavlje nad svim trzavicama i partizanstvom. Sama skupština protekla je tolikim dostojanstvom i jedno-dušnošću, da je ostavila duboki utisak u duši svakog skupštinara i

uvjerenje, da je Sokolstvo onaj kamen, što ga je duša naroda postavila, da bude sigurnom polugom za našu bolju budućnost.

Skupštinu je otvorio starješina bivšeg Hrvatskog Sokola brat Dr. Mile Miškulin, koji je predložio za predsjedatelja brata Mitu Orlića. Zanosnim riječima istakao je brat Orlić zamašnost uloge, što ju je Sokolstvo igralo u našoj historiji i naglasio, da je baš Sokolska ideja bila izvor, iz kog je potekla misao jedinstvene velike jugoslavenske države. Zaključci Sokolskog Sabora u Novom Sadu bili su samo spontani manifesti onoga uvjerenja, koje je prikriveno tinjalo u duši svakog člana jednokrvnog naroda. Istiće uvjerenje, da će svaki brat tu ideju i uvjerenje prenijeti i u novi Sokol i svim silama poraditi oko procvata te naše najnarodnije i najvažnije institucije.

Nakon toga izvjestio je brat Dr. Miškulin o pregovorima, što su ih delegati jednog i drugog Sokola obavili i koji su doveli do potpunog sporazuma. Istiće intimnost, pouzdanost i susretljivost, što su i jedni i drugi delegati pokazali pri ostvarenju zaključka novosadskog Sokolskog Sabora i moli skupštinu, da prihvati u cijelosti zaključke odaslanika. Skupština je te zaključke prihvatiла, a zatim prešla na izbor upravnog odbora, koji je izabran uz silno oduševljenje jednoglasno. Starješinom je izabran brat Dr. Mile Miškulin, a podstarješinom brat Dr. Petar Zec.

Novoizabrani starješina zahvaljuje braći na povjerenju, ištiće, da će sve svoje sile posvetiti sreći i napretku Sokolstva. Rad Sokola, kao prve naše narodne institucije, mora potpunoma odgovarati savremenim socijalnim i ekonomskim prilikama i zahtjevima, koji se na nj stavljuјu. Teške su oluje prohujale preko Sokolske ideje, ali ona osta ponosna i neoboriva. Osta stari slavenski dub, koga sve nevolje i nepogode ne moguše uništiti. Zadaća je Sokolstva, da spaja i ujedinjuje, a ne da razdvaja i ruši. Prošla su žalosna doba ropstva, a nadošlo sunce slobode. Grijesili smo svi, žalosno i teško grijesili, ali danas na dan zaborava i pomirbe moramo sve zaboraviti i oprostiti. Istiće ideju bratstva, jednakosti i sloga, što je zlatnim pismenima upisano na zastavi Sokolskoj, zastavi slobode.

Oduševljeno prihvati skupština riječi brata starješine i sponzorom manifestacijom završi znameniti taj dan u životu Ličkog Sokolstva.

Dr. M.

Sokolsko društvo u Petrovaradinu. Na temelju zaključka Sokolskog Sabora u Novom Sadu, održao je bivši „Hrv. Sokol“ u Petrovaradinu dne 4. siječnja t. g. glavnu skupštinu, te proveo likvidaciju i prihvatio nova pravila, a u odbor budu izabrana slijedeća braća: starješina: S. Šantek; podstarješina: E. Gumhold; načelnik: Mr. J. Divild (osnovatelj i vodja Sokola prije rata); tajnik: J. Jakobac; blagajnik: V. Panian; gospodar: J. Segin, te odbornici: M. Adam, I. Panian, J. Milarić, A. Vlašić, F. Muha, E. Švager, B. Weinberger, I. Kopi, V. Grginčević, A. Hladni i Mr. J. Žigrović. Zamj. odbora: M. Tinković, A. Horvatinović, F. Nemeš, E. Nagy i G. Vuković. Sokol. sud: Dr. M. Simonović, A. Divild, S. Krstić, A. Jurišić i J. Mandić. Zastupnici u Sabor i Župu: Mr. J. Divild i E. Gumhold. Revizori: R. Panian i J. Haidinović.

Marnim nastojanjem b. b. st. Šanteka i načeln. Divilda osnovan je vod ženskog naraštaja i Sokolica, a zaslugom b. V. Paniana sokolski tanburški zbor.

Radi komunikacionih prilika priključilo se bratsko društvo Bačkoj Župi (u Novom Sadu), te se čine sve pripreme braće Petrovaradinaca i Novosadjana za jedinstveni i zajednički rad.

Sokolsko društvo u Tuzli. Na drugoj redovnoj glavnoj skupštini tuzlanskog Sokolskog društva, obdržanoj 1. februara, konstituisan je odbor kako slijedi: starješina: Ivan Perić; zamj. starješine: Jovan Petrović; vodja: Hinko Kadrnka; tajnik: Branko Tadić; blagajnik: Dušan Kisić; odbornici: Danilo Marković, Dr. Rizvanbegović, Branko Stakić, Ignat Mitić, Salih Salihspahi, Gjorgjo Kaljalović, Bogdan Popović, Stevan Jakšić, Viktor Lafanić, Vaso Mitrović, Čazim Žunić, Franjo Gamberger i Zvonko Lukendić. Nadzorni odbor: Rado Peleš, Bahrija Ferkatović i Jovo Simić.

Sokolsko društvo u Mostaru. Prilikom proslave 70-godišnjice Masarykove poslali smo sledeću brzjavnu depešu:

Česka Obec Sokolska, Praha. — Molimo vas da budete tumačem iskrenih želja i blagodarnosti što ih oseća naše Sokolstvo i ceo naš oslobođeni i ujedinjeni narod prilikom proslave 70-godišnjice velikog čoveka bratskoga češkoga naroda i odličnog prijatelja naroda našeg. Živio Masarik! - Sokolsko društvo.

Jugoslovenski Soko u Milni na Braču (Dalmacija). Na godišnjoj skupštini u januaru ov. g. bilo je birano sledeće starešinstvo: Antonije Filipić, starešina; Ivo Filipić, zam. starešine; Vanda Nazor, tajnik; Mate B. Dorić, vodja; Cvetko B. Sargo bla-

gajnik i bibliotekar; Ubert B. Mandinić, Ante Aviani, Petar Mladinić, Jere Peruzović, odbornici; Stepan Filipić Ožurović, Filip Suzan i Frano Brkuljić, zamenici odbornika; Avgustin Denegri i Ante Bonačić, revizori; Lovro Mladinić, Jan Doležal, Jelisava Denegri, Luka Buzolić i Jelko Poklepović, časni porotni sudije. Br. Marko Biskupović, načelnikom kulturno-posvetnog odelenja. Novi odsek je odmah počeo sa prvim predavanjem.

Na istoj skupštini bio je jednoglasno primljen Pravilnik Sokolskog Saveza SHS, koji je izašao u 11. i 12. broju „Sokolskog Glasnika“.

Članova izvršivača ima 60, podupirača 120, članica 50. Svi pohadaju Soko, tako da je skoro vasceli društveni život naše varoši usredotočen u Sokolu. Jer celo je naše pučanstvo oduševljeno jugoslovenskom i sokolskom idejom, i to ne od sloma, već od mnogo pre rata! Naš je Soko od svog postanka bio centar anti-austrijske i slovenske misli!

Lanjsko je starešinstvo, koje je s malim preinakama i današnje, osnovalo i uređilo bogatu biblioteku Lane je priredilo Sokolski Slet uz sudjelovanje osmero bratskih društava Splitskog i Bračkog Kotara; Slet je uspeo preko svakog očekivanja i bio veličanstvena manifestacija narodne jugosl. i sokolske misli. Još se lane organizovao Ženski Odsek, pa obrazovalo zauzimanjem br. zam. star. Iva Filipića Sok. Tamburaški Zbor. Raznim zabavama i sletovima prilično se ojačao društveni fond. Disciplina je dobrano čvrsta. Početkom ov. god. zauzimanjem br. sok. učit. Jana Doležala vežba se dva puta sedmično školsku mušku i žensku decu. Članovi izvršivači vežbaju dva puta sedmično i retko da koji ne dodje. Sada se po predlogu i zauzimanjem br. star. A. Filipića organizovalo akciju oko izgradnje Jugosl. Sokol. Doma kao Spomenika Nar. Oslobođenja i Ujedinjenja!

Samo tako napred! Zdravo!

Sokolac

Glavna skupština Sokola u Čakovcu. Dne 5. o. mj. obdržana je glavna skupština „Jugoslavenskog Sokola Čakovačkog“ u prostorijama Jugoslavenske Čitaonice. Skupština je bila dobro posjećena, a tokom same skupštine vladala je jednodušnost i pravi sokolski sklad.

Skupštinu je otvorio starosta Sokola prof. Moćan, koji je istaknuo svrhu Sokolstva i način rada za napredak Sokola.

Iza toga se prešlo na razna izyješća. Najprije je tajnik Šarić izvjestio vrlo iscrpivo o radu Sokola i upravnog odbora od osnutka Sokola pa do toga dana. Zatim je blagajnik Kosti podnio točno izvješće o stanju blagajne, koja je iskazala imutak u gotovom novcu od 17.216 K 61 fil., a privremeni vodja Kraljek izvjestio o tehničkom radu društva. Sva su izyješća primljena jednoglasno na znanje, te upravi podeljen apsolutorij.

Zatim je starosta Moćan pročitao načrt pravila, koja su primljena po Sokolskom Saboru u Novom Sadu i predložio, da se u tom smislu promjeni pravila čakovačkog Sokola, što je i prihvaćeno.

Sada se prešlo na izbor upravnog odbora za narednu godinu. Tajnim glasovanjem su izabrani: starosta Bogdan Kovačić, podstarosta Josip Moćan, načelnik odnosno vodja na predlog vježbača Stjepan Križanić, odbornici: Matija Kosti, Vilko Korboni, Ivan Kraljek, Ante Marjetić, Matija Maceković, Ivan Tomašić, Stjepan Terzić i Božo Šarinić; zamjenici: Pavle Kuntić i Stjepan Trupčević; revizori: Otomar Geriu i Ljudevit Wächtersbach; sokolski sud: dr. I. N. Novak, Mirko Hikec i Antun Videc.

Poslije izbora je prof. Moćan izvjestio točno i objektivno o neugodnom i žalosnom dogadjaju na sokolskom plesu u Varaždinu, što je u prošlom broju naših novina točno opisano.

Na taj izvještaj je uz jednoglasno odobravanje svih prisutnih predložio član Borić:

1. da se cijeli dogadjaj prijavi Župi i Savezu;
2. da se ne pristupi Župi, koja se ima osnovati u Varaždinu dotle, dok se ne dade dolična zadovoljština Sokolima B. Kovačiću i I. Moćanu, što je jednoglasno primljeno.

Na to je dr. Novak krasnim govorom prikazao zadaču Sokola u našoj ujedinjenoj državi i opomenuo, da čuvamo sokolske redove od razornih elemenata, koji ne jačaju Sokol, nego kidaju perje iz ponosnih krila našega sokolstva. Bolje mala četa, ali odrabana, nego velika i razrožna.

Tomu se pridružio starosta Kovačić i predložio da se g. puk. Todoroviću izrazi simpatija povodom nedoličnog incidensta u Varaždinu, a Kraljek predložio, da mu izraz simpatije osobno predadu dvojica sokolaša. Sve je to primljeno ša burnim odobravanjem.

Time je čakovački Sokol pokazao, da sjajno shvaća svoju sokolsku i narodnu dužnost, te jednoglasno odobrio istup svojih prvaka u Varaždinu.

Medju raznim predlozima je zaključeno :

1. da se članarina povisi za utemeljitelje 200 K, izvršujuće članove 2 K, a pomagače 4 K mjesечно;
2. da se Sokolu Kušaru izrazi zapisnička hvala za njegov marni rad u našem Sokolu dok je kao vojnik ovdje boravio;
3. da se prof. i Sokolu Križaniću izrazi pohvalno priznanje za uzorno i sjajno vodjenje sokolskih plesnih vježbi;
4. da se bivšem starosti Moćanu izrazi topla hvala i priznanje za njegov rad u Sokolu, jer je Sokol sačuvao i uzdržao u najkritičnije doba.

Iza toga je zapisnik odmah ovjerovljen, a Sokoli se razdjele zadovoljni, što im na čelu stoje Sokoli, koji će znati i htjeti naš Sokol podignuti na dostoјno mjesto u Jugoslavenskom Sokolstvu.

Član.

Sokolsko društvo Kragujevac. Predvodnički odbor sokolskog društva priredio je četvoro-nedeljni kurs predvodnički od 15. decembra 1919. g. do 15. januara 1920 g. na kome je predavao brat Svetoslav Mandić, predvodnik osječkog Sokola. Učesnici kursa bili su sledeći : sestre Danica Tasićeva, Ljubica Novakovićeva, Stanislava Bogdanovićeva, Ljubica Hristivojevićeva, Natalija Petrovićeva, Nadežda Konstantinovićeva, Julijana Spasojevićeva, Roksanda Pantelićeva. Radmila Živadinovićeva, Ružica Miletićeva, Radmila Ćirićeva, Ljubica Kalanovićeva, Natalija Dinićeva, Nadežda Radovićeva, Desanka Nikolićeva, Marija Gotlibovićeva, i braća Vasilije Djordjević, Vladislav Nešić, Dušan Filipović, Svetolik Milutinović, Bogosav Dragičević, Andreja Abdulić i Ranislav Djordjević.

Društvo je priredilo 21. dec. 1919. g. svoj prvi javni čas posvećen konstituisanju posle rata.

Sastavi sviju vežbi bili su vrlo lepo kombinovani i izvedeni s obzirom na kratkotrajni rad vrlo dobro.

Najpre su ženska deca od 6—10 godina izvela „Varsovianu“ igru, na zadovoljstvo gledalaca.

12-toro muške dece izvelo je vežbe palicama vrlo skladno i vežbe VII. svesokolskog sleta u Pragu izvela su živo ženska deca predvodjena sestrom Ružicom Miletićevom.

Kao četvrta tačka bile su vešto sastavljene vežbe zastavicama muškog podmlatka pod predvodništvom brata Andrije Abdulića. Muzika kod sviju vežbi trebala je biti laganija i skladnija i usled toga tempo vežbi bio je ubrzan.

Vrlo simpatično djejstvovala je pojava ženskog podmladka u Iepom sokolskom odelu sa crvenim trakama u glavi, koji predvodjen sestrom Natalijom Dinićevom izveo je ljupko gimnastičke igre — dva sastava prostih vežbi sa koracima dvojice.

Članovi su izvodili vežbe VII. svesokolskog sleta Praškog i skupine. Nastup mogao je biti tačniji.

Posle članova nastupale su članice sa belim trakama u kosi predvodjene vrednom podnačelnicom sestrom Danicom Tasićevom. Nastup i izvodjenje bilo je naročito nagradjeno aplauzom.

Javan čas završio se lepim primerima vežbi na razboju uz burno odobravanje gledalaca, posle čega je predsednik Sokola sa mesnim divizionarom, njegovom gospodjom i sokolicama otvorio kolo igranke, koja je trajala dugo do noći. *Brat Soko.*

Соколско друштво, Суботица, дочекало је после неколико месечног рада 1-ог фебруара 1920. један свечан дан, када је одржало своју прву соколску скupštinu, на којој је известило о свом досадањем раду и успеху. Скупштина је на свечан начин отворена и одржана у великој дворани варошке куће. Присутно је било 59 правих чланова, 17 гостију, 36 чланова без права гласа. Након оснутка друштва била је прва брига управног одбора да се што пре отиочне са редовним вежбама, па се је ради којег вредног предњака обратило на суседна сокол. друштва у Новом Саду и Осијеку; па нам је Штросмајерова сокол. жупа у Осијеку и послала предњака брата Франца Андучића, којега смо именовали за друштвеног вођу и позвали га у управни одбор. Градска управа дала нам је на расположење дворану у дјечачкој школи, и дала нам направити неки потребни намештај и гимнастичке справе. Са редовним вежбама почело се 12-ог октобра, а чланство је подељено у одељења: мушки, женски, ђачко и подмладак. — Са задовољством истичемо, да чланови војске, нарочито официри имају много интереса за друштво и уписују се као чланови; неки од њих су соколски потпуно спремни па су од велике користи по друштво. — Сада имамо 155 чланова вежбача, а пријавило се и 16 старије браће за вежбање. Утеме-

љитеља имамо 9, а потпомажућих чланова 70. — Ставе бла-
гајне 31. XII. К 7266-80. Према закључку Сокол. Сабора тре-
бала је бити Суботица седиштем једне сокол. жупе, посла-
ли смо наша три члана на сокол. скupштину у Новом Саду,
да заступају то становиште. Изасланици осталих друштава
и ако у принципу нису били противни томе, доказали су да
је у интересу Соколства да за сада буде седиште жупе у
Новом Саду. Уваживши све разлоге пристали су наши иза-
сланици са увјетом да седиште буде тамо где станује ста-
решина, вођа и благајник жупе; то је и усвојено. — На
скупштини бачке жупе изабран је од стране суботичког соко-
ла брат М. Јово Прцић као подстарешина. — Управни
одбор је морао одустати од приредбе јавног наступа друш-
твеног ради недостатка дворане. Нови управни одбор састав-
љен је овако: Др. Вране Сударевић, старешина, Антун Беш-
лић подстар., Марко Јаковљевић професор, Др. Јово Прцић
потпуковник, Душан Путникозић потпоручник, Војин Кеше-
љевић поручник, Димитрије Павловић, Лазар Крнајски, Алек-
сандер Станковић, Јосип Харте, Туне Војнич-Тунић, Миро-
слав Мажгоц, Иван Мужа, Јосип Кратила, одборници; Мита
Међански, Јован Ђурђевић заменици одборника; Фран Анду-
чић вођа; Др. Паво Ивковић-Иванбекић, Др. Владислав Ма-
нојловић, ревизори рачуна; Др. Бабијан Малагурски, Блашко
Рајић, Др. Миливоје Поповић, Мирко Ивковић-Иванбекић,
Иван Војнич-Тунић, соколски суд. Здраво! Д. С. П.

Из управе

Slike za vježbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“. Mnoga br.
друštva nisu još javila koliko kómada od ovih slika trebaju. Da se
može barem približna naklada ustanoviti, mole se sva zaostala dru-
štva da naručbe odmah pošalju. Čim veća naklada tim povoljnija
cijena.

Dobrovoljni prilozi za „Sokolski Glasnik“. Brat Pero
Bekić, Dvor, šalje pretplatu i svoj godišnji prinos od K 100, a br.
Gavrilo Petrović K 200 u ime prošlogodišnje preplate i prinosa. Upravu
je posjetio starješina Sokola u Bos. Dubici, brat Milan Cikota sa
br. Vojislavom Cikotom te priložio svaki po K 100 za Sokolski
Glasnik. Ugledali se i drugi pretplatnici i prijatelji Sokolstva na ovu
braću! Hvala i zdravo!

T. Janjanin.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНИФАНТУРНЕ,
КРАТНЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ И ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флунд дом.

Препоручује своје богато
стовариште свих врста ма-
нуфакурне, кратке и пле-
тene робе.

Телефон интер. 12-16.

НОВА ИЗДАЊА

КЊИЖАРЕ

З. И В. ВАСИЋА

ЗАГРЕБ.

Др. Свет. Пешак: К 40.—
Судска медецина

Dr. Laza Popović:

Упута за снимање слика rent-
геном. (Knjižnica za rentgen
sv. I.) К 9.—

Иво Војновић:
Смрт мајке Југовића . К 12.—

Carnegie A.:
Carstvo poslova К 12.—

НАРУЦБЕ ТРЕБА СЛАТИ
НЕПОСРЕДНО КЊИЖАРИ
З. И В. ВАСИЋА, ЗАГРЕБ.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavnica К 40,000.000.—

Pričuve К 78,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurgjevac, Illok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Mjenjačnica: Zagreb, Ilica broj 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na
tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne
mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i
kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja
isplate na temelju akreditiva na sva
tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na
nekretnine.

Izdaje

4 1/3 %-tne založnice, koje imadu
oprast od poreza, popularnu sigurnost
i jamčevnu sposobnost.

NAROČITA TRGOVINA SOKOLSKIH POTREBŠTINA.

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919. dobio sam dozvolu za otvorene naročite sokolske trgovine sa naslovom „Dobavljač sokolskih potrebština Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“.

Predježno ću imati na skladištu samo vježbače potrebštine t. j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunene, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke, razglednice i sve ostale potrebštine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom jduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebština Sokolskog Saveza S. H. S. Zagreb.

Gundulićeva ulica broj 23.

НАРОЧИТА ТРГОВИНА МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ

ЗАГРЕБАЧКИ ■ МАГАЗИН ■

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

Ново отворена чешљање госпођа

дворана за чешљање госпођа

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам и. и. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дворану за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са велиским трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве умјетнике у модерном те костимском хисторичном чешљању као и у бојадисању косе у свим бојама уз потписно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајн и госпођа му били намјештени у Бечу код свјетске познате твртице Песи као матадор женског чешљања те пригодом разних интернационалних патјецања у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимам у параду све врсте косе (Büdeau, Transformation te развој Chignome).

На складишту имадем све врсте француских и бечких мириза те разних тоналитетних сапуна од чувених светских твртака. Осим тога посједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

Preporučujem sljedeće odabrane knjige:

	Kruna	Kruna	
Јов. П. Јовановић, Наполеон и Југославени, ћир.	6.50	O. S. Marden, Samopouzdanje vodi k pobedi	5.50
Др. Јован Скерлић, Есеји о хрвatsriji, питању, лат.	6.—	O. S. Marden, Volja i uspjeh	5.50
Дав. Трстенјак, Дарвинизам у узгоју, лат.	4.—	N. Machiaveli, Knez	5.—
Кнут Хамсон, Под јесенним звездама, лат.	3.—	T. Roosevelt, Što je demokratizam?	5.—
Бебел, Жена и социјализам, лат.	5.—	Tolstoj, Hadži Murat, uvez.	4.—
Thomas Charlyte, Францусча револуција (I. dio La Bastille) . .	8.—	Stanković, Nečista krv	4.—
Војновић, Лазарево васкрсење Герајум, лат.	4.80	J. J. Roussenau, Društveni ugovor Strindberg, Sin služavke	5.—
С. Пандуровић, Оковани глогови, лат.	5.—	Fjodorov, Kamenje	6.—
Mackterlinek, Smrt	5.—	Delage, Teorija o razvoju	4.—
Мајуранић, Smrt Smailage Cengića	2.—	Dora Dunckerova, Marquiza Pom-podour	7.—
Јовановић, Српско - бугарски рат	9.—	Vojnović I., Akordi	12.—
Skitaljec, Stara Rusija	1.—	Vojnović I., Književni časovi	5.—
Dostojevski, Veliki inkvizitor . .	1.—	Merežkovski, Čar Aleksander	6.—
Д. Бојновић, Књижевни часови, лат.	6.—	Julian Apostata	9.—
Фери Пикони, Српска драма од октобра 1915. до марта 1916., ћир.	9.—	Oskar Wilde, Mladi Kralj, uvez.	6.—
Милош Ђурић, Смрт мајке Ју-говића, лат.	6.—	Saltikov Šcedrin, Gospoda Golovljovi	10.—
Smiles, Pomozi sebi	2.—	Verne J., Crna Indija	8.—
		Чеде Мијатовић, Свети Јован Крститељ	3.—
		A. Доде, Нуна Руместан	7.—
		Prevost M., Poludjevice	4.—
		Šeringer, Riječnik tutđih riječi	5.—
		Vojnović, Pad Dubrovnika I. i II. dio . .	12.—
		Dostojevski, Braća Karamazovi	14.—
		Idiot, I., II., III. i IV. dio	12.—

КЊИЖАРА Ј. ПЕТРОВИЋА, ТУЗЛА.

Američki namještaj tvoriva

„JERRY“

američki stolovi,
ormari i kartoteke,
stolek, fotelji.

Diktafoni

strojevi za umna-
žanje

kao i sve potrebštine za
pisacne strojeve.

Dvorana američkih uredskih namještaja

Notter i drug

Ilica 25. (nad kavanom „CORSO“)

Preporučuje pisacne strojeve raznih sustava sa latinicom i cirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor.

Vlastita mehanička radiona za popravke.

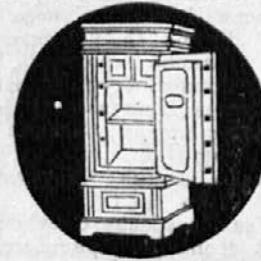

Rabljene blagajne

u svim veličinama, kao
i rabljeni pisaci stro-
jevi uz vrlo jeftine
cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnhem,
Wertheim, Langhammer,
Wiese itd. — Tiskala za kopiranje, ručne kasete sigurne protiv vatri i kradji.

FRANJO PAAR

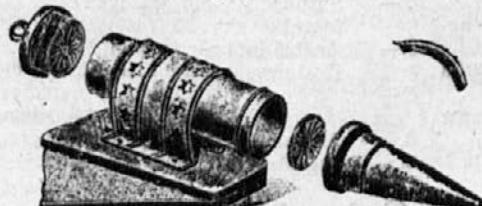
VARAŽDIN.

Brzojav: Paar, Varaždin - Tel. inter. br. 13.

Prva hrvatska veletrgovina svih pčelarskih sprava i košnica Wittmanovog sustava.

Preuzimam potpuno uredjenje pčelarstva, od najmanjih i najjednostavnijih, do najvećih i najluksurozniјih.

Preporučujemo najnovije odabране knjige:

	Dinar	Kruna
C. Smajlc (Smiles): O dužnostima	5.—	Knut Hamsun: Pod jesenjim zvez-
G. Le Bon: Mišljeњa i vero-	6.—	dama
E. d. Presencse: Dečiji svet . .	3.—	Miloš Parenta: Italija i jugoslav.
Pol Lađe: Istorija jednog mla-		primorje
dog Srbina	1.20	1.50
Ivo Činčić: Utisци iz rata . .	1.50	Adela Milčinović: Sjene
J. Čvijetić: Geografski i kul-	1.—	" Gospodja doktorica
turini položaj Srbije		3.—
Fridrik Niche: Cunrad idola . .	3.—	" Marija Liza
Ogust Bon: Za srpskom vladom		9.—
od Niša do Krfra	4.—	Dr. Drag. Prohaska: Pregled hrv-
Pavle Popović: Iz kњijev-		srp književnosti
nosti II. deo	5.—	12.—
Ferpi Pizani: Srpska drama . .	4.—	Dr. Savićević: Venerične bolesti . .
G. Le Bon: Psihološki zakoni		7.50
razvijika naroda	3.50	Vlad. Nazor: Istarske priče
Mechnikov: Studije o optimizmu .	9.—	12.—
Miloš Trivuća: O Nemcima . .	3.75	Pabirci pjesme
Petrovićević: Članici i stu-		6.—
dići	4.50	Marin Bego: U očekivanju
Bura Janković: Sveukupna dela		7.50
I. kn. do IV.	21.—	Janko Leskovar: Priopovjeti
Lazza Lazarović: Sveukupna dela	7.50	8.—
G. Mopasan: Priповетке	5.25	Josip Kozarac: Izabranene pripo-
Jedan život	6.—	vjeti
Veljko Petrović: Na pragu . .	5.—	8.—
Birna-Proven: Kњiga za tebe . .	4.—	Josip Kozarac: Izabranе pripovetke
Mali srpski čepni kalendar . .	—50	20.—
Bajld: De profundis	3.—	Toma Kumičić: Erna Kristen, roman
Dode: Safo (pariski roman) . .	5.—	7.50
Dima: Napoleon	5.—	Rik. Nikolić: Lomnom stazom . .
Dostojevski: Zločin i kazna . .	6.—	7.50
Igo: Dvadeset treća (dve sves.)	7.50	Pavle Popović: Jugoslavenska knji-
Serao: Zbogom ljubavi (roman)	5.—	ževnost (izdanje Cambridge) 18.—
Suderman: Pod grehom	5.—	Tomas Charley: Francuska revo-
Francs: Komična historija	4.—	lucija (I. dio La Bastille)
Xamson: Pan	3.—	10.—
Farper: Boj kod Čušime, po-		Ivo Vojnović: Stari grijesi
man sa slikama	4.—	5.—
		Geranium
Kosta Strajnić: Studije	15.—	5.—
Srpske zadužbine	27.—	Smrt majke Jugovića
" " Jap.		7.—
korice	33.—	Imperatrix misterija
Kosta Strajnić: Monografija Me-		ostrova zaboravi
štrović	30.—	16.—
Dav. Trstenjak: Darvinizam u uz-		Lazarovo voskrese-
goju	5.—	nje
Dav. Trstenjak: Skender i Marija		5.—
Fabković	8.—	Miloš Gjurić: Smrt majke Jugovića
Dr. Jovan Skerlić: Eseji o srp. hrv.		10.—
pitanju	8.—	Malterlinck: Mudrost i sudbina
Mir. Krleža: Hrvatska rapsodija .	6.—	10.—
		Aleksa Šantić: Pesme sa predgo-
		vorom Dr. Vlad. Čorovića
		14.—
		Milica Janković: Pre sreće
		14.—
		J.S. Machat: Rim, preveo I. Saputnik
		10.—
		Vlaho Bukovac: Moj život
		15.—
		Merežkovsky: Julian Apostata
		15.—
		Uskrslji bogovi
		80.—
		Petar Konjović: Ličnosti o poz-
		rištu i muzici
		15.—
		Scipio Siquele: Moderna Eva
		12.—
		" " Proti parlamentarizmu
		3.—
		" " Javno mišljenje, umet-
		nost i gomila
		6.—
		Arcibašev: Revolucionari
		5.—
		Strindberg: Sin služavke
		10.—
		Merežkovsky: Florentinske novele . .
		5.—
		Anatol France: Bogovi žedaju
		10.—
		Dostojevski: Idiot I., II., III. i IV. dio
		30.—
		" Poniženi i uvredjeni
		25.—
		" Zapisi iz mrtvog doma
		18.—
		A. Dumas: Gospodja s kamelijama
		18.—
		Jugoslavenski sokolski kalendar
		8.—

Izdavačka knjižara Ćelap i Popovac, Zagreb.